

Treball de Fi de Grau

Títol

Autoria

Professorat tutor

Grau

Tipus de TFG

Data

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

Castellà:

Anglès:

Autoria:

**Professorat
tutor:**

Curs:

Grau:

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Castellà:

Anglès:

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Castellà:

Anglès:

1. Índex

2. Introducció.....	3
3. Marc teòric.....	5
3.1. Història i definició de l'esquí de muntanya.....	5
3.2. El material.....	9
3.3. La competició.....	11
3.4. La trajectòria dels joves esquiadors catalans.....	14
4. Elaboració del projecte.....	16
4.1. Disseny del reportatge.....	16
4.1.1. El reportatge fotogràfic com a mètode d'expressió.....	16
4.1.2. Particularitats i dificultats d'un reportatge fotogràfic d'esquí de muntanya.....	17
4.1.3. Referents infranquejables.....	20
4.1.4. Objectius del foto-reportatge.....	21
4.1.5. Denominació del reportatge fotogràfic.....	25
4.1.6. Guillem Farriol, el protagonista.....	25
4.1.7. La rellevància dels actors secundaris.....	27
4.1.8. Procés d'aprenentatge durant el treball de camp.....	28
4.1.9. Estructura narrativa i formal del reportatge fotogràfic.....	30
4.1.10. Característiques formals i tècniques de les fotografies.....	31
4.1.11. Selecció i processament de les imatges.....	33

4.1.12. Criteris de maquetació final.....	34
4.2. Pla d'execució.....	35
4.2.1. Equip fotogràfic emprat.....	35
4.2.2. Pressupost del reportatge.....	35
4.2.3. Possibles vies de difusió.....	37
4.3. Estratègies de fotografia de curses i procés d'obtenció de les imatges.....	40
4.4. Limitacions.....	46
5. Valoració final.....	48
6. Referències bibliogràfiques.....	50
7. Annex.....	52

2. Introducció

El primer encontre que vaig tenir amb un esquiador de muntanya va arribar quan tenia 7 anys, en una excursió amb raquetes de neu al Puigmal amb el meu pare. Llavors no creia que fos possible esquiar fora de les pistes d'una estació d'esquí. Era una cosa que, per mi, estava fora de lloc. Però aquell home de les neus provava l'inimaginable. Veure'l lliscar pel desert de dunes blanques servint-se d'una elegància envejosa em va fascinar. Amb una breu melodia composta d'àgils moviments i traces perfectes de seguida va salvar els 800 metres de descens que separen el cim del fons de la vall. Una comesa que, per nosaltres que anàvem a peu, significava una hora d'enfonsar-nos maldestrament per la neu. En aquell moment desconeixia que darrere d'aquesta funció artística hi havia amagat un esport amb un univers propi.

El verí de la curiositat em va portar al llarg dels anys a apropar-me a l'esquí de muntanya. Volia conèixer-lo i explotar-lo al màxim. Aquest reportatge bé podria ser la culminació d'aquesta ambició. Amb aquest tinc la intenció de portar a la llum les particularitats d'un esport que ha experimentat un auge descomunal d'ençà que el vaig descobrir per primera vegada quan tenia 7 anys. Però, tot i això, l'esquí de muntanya segueix sent minoritari i desconegut pel públic general. La magnitud desfermada de la cobertura que els mitjans espanyols i catalans atorguen al futbol eclipsa la resta d'esports. D'aquesta pràctica en deriva que disciplines com la que s'aborda en el present treball restin a l'ombra i lluny de l'abast de la major part del públic esportiu.

D'altra banda, la presència d'estudis acadèmics o, fins i tot, científics sobre aquest esport és més aviat desèrtica. Això ha provocat que la construcció del marc teòric hagi estat especialment difícil.

Però no és només l'existència en si d'aquest esport el que resulta desconegut. Actualment Catalunya compta amb alguns dels millors esquiadors i esquiadores de muntanya del món. Kilian Jornet és la cara visible, però darrere seu hi ha un grup de joves esportistes en edat universitària que segueixen la seva traça. Nois i noies que

combinen els estudis universitaris amb la dedicació completa a una disciplina esportiva professional. Viuen, estudien i entrenen a una universitat situada a gairebé 2.000 metres d'altitud als Pirineus francesos. Allà projecten tots els elements de la seva vida a entrenar, estudiar i competir al més alt nivell.

És d'acord amb aquesta realitat on comença la ignició del següent reportatge gràfic. A partir de les traces d'en Guillem Farriol, un d'aquests agosarats, es mostra com és la vida dels joves esquiadors catalans. La missió del conjunt de fotografies és la d'explicar com és la seva història, així com la d'apropar l'esquí de muntanya a aquells que se sentin intrigats.

En Guillem el vaig conèixer a les proves de selecció del Centre de Tecnificació d'Esquí de Muntanya de Catalunya de la temporada 2017/2018. Cap dels dos tenia experiència en competicions d'esquí de muntanya, però de seguida vaig detectar que dins seu hi havia molt potencial per explotar. El desig de provar-se a si mateix i l'enorme motivació de seguida el van conduir a encarrilar-se en la dedicació professional. L'amistat que vam forjar aquella temporada compartint curses, entrenaments i molts metres de desnivell, m'ha permès disposar del subjecte perfecte per elaborar el treball. Doncs tot bon reportatge fotogràfic requereix, la major part de les vegades, d'un mínim apropament emocional amb el personatge a fotografiar per tal d'entaular una relació de confiança que permeti obtenir els millors moments fotogràfics. Aquesta tasca jo ja la tenia d'avançada.

Confio que aportacions com aquest reportatge permetin apropar un esport minoritari com l'esquí de muntanya i la realitat que viuen els joves esportistes que s'hi dediquen a la societat. Per modesta que sigui aquesta aportació, espero que la força de les imatges treballi per difondre el missatge.

3. Marc teòric

3.1. Història i definició de l'esquí de muntanya

L'esquí de muntanya, també conegut com a esquí de travessa, és una disciplina esportiva que combina les tècniques emprades en l'esquí alpí tradicional i l'alpinisme. Es practica íntegrament en entorns hivernals i té com a objectiu l'ascens i descens de muntanyes, amb la pròpia força física del practicant com a únic sistema de propulsió. Això el converteix en un dels esports més complets que es practiquen en entorns alpins. Doncs les seves particularitats permeten al practicant desplaçar-se per un ambient que seria potencialment hostil per als humans sense l'equipament pertinent [Castellet, 2005: 7-12].

Les exigències naturals d'aquest entorn demanen als esquiadors un perfil atlètic heterogeni. En primer lloc, es necessita un nivell físic mínim per tal de fer front a l'ascens, el qual acostuma a significar centenars de metres positius i més de dues hores d'exercici. Però també és necessari una bona habilitat per lliscar en pla adequadament i una bona tècnica per baixar esquiant per neus no tractades i amb pendents variables. Per sobre de tot, però, els esquiadors han de ser bons alpinistes. Només així sabran interpretar i enfrontar els perills inherents de la muntanya en estat hivernal [Castellet, 2005: 7-12].

Sovint se'l confon amb l'esquí de fons, més conegut per la seva presència en els Jocs Olímpics. Però si bé la tècnica de lliscament entre ambdós esports pot ser raonablement similar, el material i el medi difereixen substancialment.

L'origen de l'esquí de muntanya no és del tot clar. Comunament s'acostuma a datar el seu naixement a finals del segle XIX, als Alps. Però en la monumental obra *Historia de gentibus septentrionalibus* de 1555, escrita per l'historiador suec Olaus Magnus, pioner d'estudis històrics i antropològics sobre el nord d'Europa, ja apareix una referència a l'esquí de muntanya. Magnus va escriure que els noruecs usaven uns esquís llargs amb pells d'animals enganxades a sota per poder desplaçar-se

sobre la neu en un medi on, si no fos pels esquís, seria impossible desplaçar-se lliurement [Fry, 2006: 4].

Imatge 1: Il·lustració que apareix en el llibre *Historia de gentibus septentrionalibus* en la que es pot veure una partida de caçadors usant uns esquís rudimentaris per lliscar sobre la neu. (Font: imatge extreta de l'obra *Historia de gentibus septentrionalibus*).

Però encara ens podem remuntar més segles enrere per marcar les primeres aparicions d'esquís de muntanya. El viatger i escriptor andalusí Abu-Hàmid al-Gharnatí va viatjar en el segle XII per territoris eurasiàtics. En els relats d'aquest viatge també descriu com els lapons ja practicaven l'equí de muntanya: "La gente camina llevando en los pies unas tablas que trabajan especialmente. En medio de la tabla hay un sitio para que el caminante ponga el pie, consistente en un orificio en el que atan correas de piel muy recia, con las cuales se sujetan los pies. [...] En la derecha lleva un bastón, de la altura de un hombre, que tiene en su parte inferior una pelota de tela rellena de mucha lana, del tamaño de una cabeza humana, y de muy poco peso. El caminante se apoya en ese bastón sobre la nieve, echándolo hacia su espalda, como hace el remero en la barca" [Lozano, 1999: 160].

Si bé les pràctiques que els dos autors relaten eren força més rudimentàries que les actuals, l'essència de llavors era la mateixa a l'actual: poder desplaçar-se sobre la neu. De manera que és plausible entendre les pràctiques anteriors com el primer apropament de l'ésser humà amb l'esquí de muntanya.

No va ser fins a finals del segle XIX quan aquest esport va deixar de ser un mitjà de transport o de caça per convertir-se en una activitat alpina de lleure. Alemanys, suïssos, italians i francesos van començar a realitzar les primeres ascensions als

cims de la serralada dels Alps. Llavors era una època on tot s'havia de testejar, el material encara era rudimentari i els accessos als cims més remots eren complicats durant els mesos d'hivern. Wilhelm von Arlt, considerat per alguns el pare de l'esquí de muntanya per la seva feina pionera, va ser el primer alpinista que ascendí un cim de més de 3.000 metres amb esquís de muntanya, quan el 1894 coronà el Rauris Sonnblick (3.106 m) d'Àustria¹.

Amb l'entrada del segle XX, l'esquí de muntanya va conviure amb la proliferació de l'alpinisme arreu del món. L'any 1904 es va realitzar el primer ascens amb esquís al Mont Blanc, el cim més alt dels Alps. A partir dels anys 30 bona part de les rutes amb esquí ja havien quedat definides i la majoria dels cims de més de 3.000 metres havien estat conquerits².

A Catalunya, l'esquí de muntanya va arribar el 1908 de la mà del Centre Excursionista de Catalunya amb un primer bateig als rasos de Peguera. Aquesta sortida, a més de ser la primera d'esquí de muntanya, destaca per usar material comercial (de la casa Staub, de Zuirch) i per haver estat organitzada per una entitat totalment constituïda. Va ser a partir d'aquest punt quan l'esquí de muntanya es va apropar a la població: comerciants, industrials i altres perfils liberals de Catalunya. El 1917 es va celebrar la primera travessa amb esquís a Catalunya i el 1919 Lluís Estasen (un personatge clau en la història de l'alpinisme català), Josep Maria Soler Coll i Pau Badia van sortir del poble de Bagà per arribar a Benasc. Aquesta última travessa va ser una fita recolzada per la Mancomunitat de Catalunya que tenia l'objectiu de promoure aquest esport entre els habitants de la Vall d'Aran, llavors incomunicada durant els mesos d'hivern. L'evolució a Catalunya va seguir un perfil similar a la que va ocórrer als Alps: es van establir les travesses de referència i es van culminar els cims més emblemàtics del Pirineu com l'Aneto [Sebarroja, 2009: 61-63].

Un dels elements que expliquen la ràpida proliferació d'aquest esport a Catalunya, més enllà de què ja existís una forta tradició muntanyenca, va ser la construcció dels primers refugis de muntanya, com el refugi d'Ulldeter (1909), el xalet de la Molina (1925) o el refugi Cèsar August Torras (1927). D'altra banda, l'aparició de les

^{1,2} <https://www.enciclopedia.cat/ec-eec-5063.xml>

primeres competicions van permetre una forta consolidació. El 1927 s'organitzà la primera competició d'esquí de muntanya de Catalunya: la travessa Tossa d'Alp-Puigllançada. El patró d'aquesta cursa era molt similar al de les curses actuals: completar un recorregut concret amb el menor temps possible i amb el material obligatori. Aquesta concepció tan evident per als temps actuals era una novetat a l'Europa occidental. A Itàlia ja es feien ral·lis amb proves curtes cronometrades amb pujades i baixades en les que es valoraven altres habilitats, com la de muntar un trineu de socors i baixar amb una víctima simulada. El que sí es feien als Alps italians i suïssos eren proves cronometrades com les actuals però d'esquí de fons³.

Tot i que l'any que emmarca l'inici de la trajectòria competitiva de Catalunya en esquí de muntanya va ser el 1985 amb l'organització de la Copa Catalana d'esquí de muntanya de Catalunya per part de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC). Aquesta copa, que agrupava diferents curses, va ser la primera estructura organitzativa d'aquesta disciplina a tot Europa. De seguida es va convertir en una referència en l'àmbit europeu i, fins i tot, esquiadors italians i francesos venien a competir en algunes curses catalanes [Sánchez; Canals, 2009: 57-60].

Aquesta prematura passió catalana per la competició explica que la FEEC fos un dels socis fundadors de l'antic Comité International de Ski Alpinisme de Compétition (CISAC), la qual més endavant esdevindria l'actual International Ski Mountaineering Federation (ISMF). Aquesta institució és la que organitza i gestiona la Copa del Món i els Campionats del Món actuals [Sánchez; Canals, 2009: 57-60].

Des de l'aparició de les primeres competicions a Catalunya, així doncs, es va començar a cultivar un incipient nombre d'esquiadors professionals que van construir les bases d'elit d'avui en dia a Catalunya. El 1997 la FEEC va fundar el Centre de Tecnificació d'Esquí de Muntanya de Catalunya (CTEMC), una secció encarregada de formar joves en aquesta disciplina amb l'objectiu de competir en curses internacionals. En aquesta casa s'han format alguns dels esquiadors i de les esquiadores catalanes més excel·lents del món, com en Kilian Jornet o la Mireia Miró. Precisament, aquests dos esportistes van catapultar el prestigi de l'esquí de muntanya català quan el 2011 van esdevenir campions del món masculins i

³ <https://www.enciclopedia.cat/ec-eeec-5063.xml>

femenins. Un moment dolç de l'esquí de muntanya català [Sánchez; Canals, 2009: 57-60].

No seria just ni adequat parlar del CTEMC i de la proliferació de les competicions d'esquí de muntanya a Catalunya sense fer menció a Jordi Canals. Un personatge nascut a l'Eixample barceloní però que ha estat clau en la creació de les estructures actuals que treballen per un teixit competitiu català a escala internacional. L'any 1983, amb només 29 anys, va participar en la primera expedició catalana a l'Everest, va treballar en el naixement de la Copa Catalana d'esquí de muntanya i va ser el primer director del CTEMC. El seu treball tècnic en la formació de joves esportistes per a les competicions internacionals ha estat impecable⁴.

El planter d'esportistes professionals catalans d'avui en dia és mundialment reconegut. Kilian Jornet és la cara més visible, essent campió del món in comptables vegades i havent aconseguit èxits esportius lligats a la muntanya a cims de tot el planeta. Però la Selecció Catalana compta amb altres atletes que també són de talla mundial. Els germans Oriol i Nil Cardona, la Clàudia Galícia, el Marc Pinsach i la Laura Orgué són alguns dels noms actuals que ressonen en podis de curses internacionals, entre d'altres.

3.2. El material

Després de tants anys d'història, els materials emprats en esquí de muntanya han tingut marge per evolucionar. Tant, que els temps per conquerir cims i fer recorreguts s'han vist reduïts dràsticament.

Existeix una àmplia varietat de productes dins d'aquesta disciplina, tots ells diferents dels que s'usen per a l'esquí alpí. Els esquís i les botes pesen molt menys i la talonera permet desacoblar-se de l'esquí a l'hora d'enfrontar una pujada per tal de poder simular un moviment parell al de caminar. A les pujades es requereix l'ús de les anomenades pells de foca (inicialment s'utilitzaven foques per a la seva confecció, avui en dia són sintètiques), les quals permeten lliscar cap amunt i evitar

⁴ <https://www.feec.cat/actualitat/revista-vertex/entrevistes-vertex/239-jordi-canals/>

relliscar enrere. Els esquiadors també empren uns cascs més lleugers així com una motxilla on poder encabir tot el material necessari i, a la vegada, lligar els esquís quan l'ascens s'ha de continuar a peu. Per últim, l'element essencial en qualsevol sortida és el material de seguretat. Aquest es forma d'una pala, una sonda i un sistema de detecció de víctimes en cas d'allau i, segons el tipus de sortida, grampons i piolet.

Però com que el present reportatge ha centrat l'atenció en el món de la competició, és plausible insistir en com és aquest material en concret. En tots els productes que s'utilitzen, hom de seguida detectarà que el pes és un element objecte d'obsessió per als atletes que s'hi dediquen professionalment.

El primer element que escapa l'ordinari són els esquís. Els que usa en Guillem Farriol assoleixen la irrisòria xifra de 670 grams cada un (sense sumar el pes de les fixacions). Mesuren 161 centímetres de llargada i tenen una amplada que varia entre els 93 cm a l'espàtula, els 78,5 cm a la cua i els 65 centímetres al patí. Aquests esquís són, per tant, substancialment més lleugers que qualsevol altre esquí d'altres modalitats. Les fixacions, elaborades a partir de titani i alumini, tan sols sumen uns 100 grams al pes total dels esquís. De manera que esquiadors professionals com en Guillem ascendeixen i descendeixen les muntanyes amb esquís que no arriben al kilogram de pes. Si bé és un element clarament avantatjós per a les pujades, les baixades poden esdevenir crítiques si l'esquiador no està dotat de l'experiència necessària.

Les botes tampoc escapen la bogeria d'assolir el pes mínim. En Guillem usa un model de 510 grams per bota. Per entendre la magnitud d'aquesta xifra, si ho comparem amb el pes d'unes sabatilles per córrer d'alta gama detectarem que les botes tan sols pesen uns 250 grams més. Els bastons, per la seva banda, tenen un pes que orbita al voltant dels 140 grams. El material estrella de tots aquests productes és el carboni. Aquest permet la rigidesa suficient per mantenir la forma i, paral·lelament, evitar que la balança s'enfili.

Per últim, cal destacar que les pells emprades per competir també són diferents de les estàndard. Les que els atletes usen a les curses són més curtes, més primes i

amb menys resistència al lliscament. Això els permet progressar amb menys esforç però també els exigeix més qualitat tècnica a l'hora de lliscar per tal de no perdre el control o relliscar enrere, ja que les pells s'agafen menys a la neu.

Poder gaudir d'aquest tipus de material tan lleuger, però, té un preu econòmic molt elevat. A més, l'estil de vida que deriva de la duresa de la muntanya i les exigències de la competició fan que el material estigui exposat a unes condicions molt estressants i que tingui una durabilitat mínima, més o menys d'una temporada i mitja.

3.3. La competició

Per entendre l'esquí de muntanya d'avui en dia en la seva totalitat, no es pot obviar el pes que tenen les competicions i la manera d'entendre aquest esport que les acompanya. L'auge de participants i l'interès de les marques per explotar un mercat encara petit però creixent, ha suscitat una millora substancial de la qualitat i tipus de material d'esquí de muntanya, per una banda. Per l'altra, bona part dels seus practicants programen les sortides a tall d'entrenaments per a aquestes curses.

És per aquest motiu que els esquiadors de muntanya han esdevingut un element plausiblement inherent en qualsevol estació d'esquí europea. Les pistes d'esquí alpí resulten ser l'escenari ideal per a entrenar aquest esport: és un espai controlat, relativament segur, amb neu tractada i amb pendent de tota mena on és fàcil programar entrenaments a la carta. De fet, ja fa anys que els seus practicants han deixat de ser categoritzats com "els que no volen pagar els forfets", si bé aquest pot ser un aspecte motivador.

La Federació Internacional d'Esquí de Muntanya (ISMF) estableix 5 categories de competició:

- Per equips: és la modalitat més tradicional i espectacular de l'esquí de muntanya. Les curses més prestigioses com la Pierra Menta o el Tour du Rutor són per equips. Són curses compostes per diferents equips de 2 o 3

esquiadors, del mateix sexe i categoria d'edat. De manera que la coordinació dels membres de l'equip és clau per treure bons resultats. Les curses en parelles han d'incloure un mínim de 3 pujades i 3 baixades i solen incloure trams en els quals s'ha de progressar amb els esquís a la motxilla. Tendeixen a abraçar distàncies llargues i fins i tot poden durar de 2 a 4 dies.

- Individual: manté elements similars a la categoria anterior però sense la presència d'equips, aquí els corredors competeixen individualment. També es mantenen un mínim de 3 pujades i 3 baixades però tendeixen a ser més curtes, acostumen a durar entre una hora i mitja i dues hores.
- Vertical: consisteix en una única pujada d'entre 500 i 1.000 metres de desnivell positiu en una distància curta, de menys de 5 kilòmetres. El transcurs de tota la cursa es realitza amb els esquís posats i el recorregut és essencialment ascendent.
- Sprints: és la modalitat més explosiva de totes. En aquesta l'esquiador ha de superar un recorregut que combina trams de pujada i baixada amb esquís, pujades sense esquís, sectors de lliscament en pla i a pas patinador i els canvis de treure i posar pells pertinents. Tot això en una cursa circular que tan sols dura entre 3 i 5 minuts, no té més de 100 metres de desnivell positiu i una distància màxima de menys d'un kilòmetre. La cursa es desenvolupa en diferents rondes eliminatòries de 6 corredors cada una fins arribar a una final en la qual es decideixen els 3 podis.
- Relleus: equips de 3 o 4 corredors recorren una cursa amb un perfil similar a una Individual. En aquesta, però, cada esquiador corre trams de 15 minuts amb dues pujades i dues baixades amb uns 150 metres de desnivell de manera individual. Quan un corredor completa el recorregut el següent membre del mateix equip pot prosseguir amb la cursa.

D'altra banda, les classificacions de les curses es divideixen en diferents categories d'edat i sexe. Les categories reina són la sènior masculina i la sènior femenina. Aquesta categoria inclou a totes les persones de 21 anys en endavant. Per sota d'aquesta hi ha la categoria júnior, pels que tenen entre 19 i 20 anys, la categoria cadet U18, pels que tenen entre 17 i 18, la categoria cadet U16, pels que tenen entre

15 i 16 anys, i la categoria infantil, pels que tenen entre 13 i 14 anys. També existeixen una sèrie de subcategories no menys importants incloses en la categoria sènior. Aquestes són la categoria promesa, pels que tenen entre 21 i 23 anys, i tres categories de veterans, O40, O45 i O50 que inclouen els que tenen de 40 anys en endavant. Algunes curses en equips, això sí, poden acceptar parelles mixtes i puntuar per una classificació pròpia.

Les competicions oficials exigeixen a tots els esquiadors la pertinença d'un material obligatori durant el transcurs de la cursa. Tot i que aquest llistat pot veure's ampliat o reduït segons la modalitat de la cursa o les condicions climatològiques. Si la cursa és de nit, es requerirà l'ús de frontal, per exemple. El material obligatori que és exigible en totes les curses és el següent:

- Passaport o DNI
- Un parell d'esquís
- Fixacions
- Botes
- Un parell de pells de foca (les pells d'origen animal estan prohibides)
- Un parell de bastons
- Casc amb doble homologació
- Un parell de guants
- Motxilla
- Aparell de detecció de víctimes d'allau (DVA)
- Pala de neu
- Sonda de neu
- Manta tèrmica
- 3 capes de roba per a la part superior del cos i 2 per a la inferior.
- Unes ulleres de Sol amb la protecció UV adient al tipus de cursa.
- Xiulet

Alguns dels productes anteriors poden no ser obligatoris en algunes modalitats de curses. Per exemple, a les curses verticals es pot obviar l'obligatorietat del cas. A

partir d'aquí, si el jurat de la cursa ho considera necessari, pot catalogar com a obligatori el següent material:

- Gorra, cinta d'esquí o similar
- Llanterna frontal
- Capa superior addicional tèrmica
- Un parell de grampons metàl·lics amb corretja i amb un mínim de 10 puntes
- Un parell de guants extra
- Un parell de pells addicional
- Unes segones ulleres de Sol
- Arnés
- Kit de via ferrata
- 2 mosquetons del tipus K

Per a més detalls sobre el món de la competició de l'esquí de muntanya i els efectes de l'auge dels esports de muntanya, a la secció I de l'annex podeu trobar una l'entrevista que vaig fer a en Gerard Vila, esquiador professional de muntanya.

3.4. La trajectòria dels joves esquiadors catalans

Un cop esclerificats els principals conceptes que defineixen l'esquí de muntanya i repassat la seva evolució històrica, és hora de precisar quina és la trajectòria que segueixen els joves esquiadors d'avui en dia que decideixen dedicar-se professionalment a aquest esport.

Fa 15 anys, una llavors jove promesa de l'esquí de muntanya anomenada Kilian Jornet van iniciar un camí que determinaria enormement la trajectòria de l'esquí de muntanya català. Quan tenia 17 anys i tot just havia acabat el batxillerat, va decidir instal·lar-se a Font Romeu, un poble de la Cerdanya francesa situat a 1.800 metres d'altitud i a 18 kilòmetres de distància de la frontera catalana. Allà va iniciar els estudis de STAPS, l'equivalent a INEF a Espanya, en un centre deslocalitzat que forma part de la Université de Perpignan. D'aquesta manera podia estudiar i

⁵ <https://www.kilianjornet.cat/sobre-mi>

entrenar a la vegada. Una realitat que seria impossible si hagués optat per estudiar en qualsevol universitat catalana⁵. Doncs les particularitats d'aquest esport exigeixen que si es vol competir en l'àmbit internacional s'ha d'entrenar amb neu cada dia. O algú s'imagina a un futbolista professional jugant a futbol només els caps de setmana?

Després del primer any d'en Kilian com a estudiant de STAPS, altres joves esquiadors i esquiadores el van imitar, com va ser el cas de la Mireia Miró, en Marc Pinsach o els germans Oriol i Nil Cardona, entre molts altres. Tots ells han estat o encara són atletes de primera línia i que en el seu moment van passar pel CTEM.

La gran majoria de catalans que han estudiat a Font Romeu provenen d'indrets on no tenen un accés immediat a la neu. Allà han pogut satisfer les necessitats esportives i acadèmiques de manera coral. Fabienne Durand, professora de fisiologia als estudis de STAPS a Font Romeu, afirma en una entrevista al documental "El planter de l'esquí de muntanya", inclòs a Temps de Neu, que "quan vius en alçada de manera contínua, com és el cas dels estudiants, hi ha adaptacions que s'han de fer. Mai hem mesurat les coses, però en la literatura científica hi ha articles que ens diuen que hi ha adaptacions que s'han de fer en estades llargues en alçada, a 1800 metres, per exemple". Doncs viure en alçada és fonamental per als esquiadors, ja que d'aquesta manera poden rendir millor en l'àmbit competitiu.

Són molts els esportistes del CTEM que quan assoleixen l'edat universitària accedeixen a estudiar a Font Romeu. Això és possible gràcies a l'estreta relació de col·laboració que mantenen les dues institucions des de fa anys.

Johann Rage, exdirector del departament de STAPS a Font Romeu, explica en una entrevista al documental anteriorment mencionat que "és cert que treballem conjuntament amb el Centre de Tecnificació d'Esquí de Muntanya de Catalunya, que ens orienta i ens dona indicacions de cada alumne, en fem el seguiment. I aquesta relació és treballar diàriament amb l'objectiu de millorar any rere any".

4. Elaboració del projecte

4.1. Disseny del reportatge

4.1.1. El reportatge fotogràfic com a mètode d'expressió

L'èxit d'un reportatge de fotografia que centra la mirada en la vida d'una persona concreta rau en la capacitat del conjunt de l'obra per cridar l'atenció de l'observador. Per tal que sigui així, el reportatge ha de ser capaç d'oferir un relat íntegre i que sigui fàcilment detectable per l'espectador. Que el subjecte que aparegui sigui senzillament reconeixible i rellevant és un element que ajuda. Però és l'expressivitat de les imatges el que, inevitablement, permetrà que el conjunt de fotografies es guanyi l'atenció fidel de qui l'observa. Es pot aconseguir a través d'una composició provocadora, de mirades significatives o d'escenes espectaculars.

Els retrats són una eina molt eficaç per desvestir l'essència de la persona que es troba davant de l'objectiu. Podria ser que amb un cineasta, un actor o algun personatge derivat del món de les arts escèniques, sigui una tasca més inaccessible per culpa de la seva naturalesa acostumada a controlar la informació que es desprèn el seu aspecte. Però pel cas que ocupa aquest reportatge, un jove esportista d'elit, l'accés a la naturalitat davant la càmera és més evident. D'altra banda, qualsevol reportatge relacionat amb aquest esport, tot i centrar-se en la vida d'una persona, el personatge principal sempre seguirà essent la muntanya. És l'element comú de totes les imatges que componen l'obra sencera. De manera que, finalment, els retrats que es persegueixen aquí tenen una dualitat insalvable. L'exercici de retratar esdevé contra dos subjectes: contra en Guillem i la muntanya.

Però en qualsevol cas, és missió del fotògraf aconseguir una connexió voluble entre ell i el subjecte a qui fotografiarà durant el temps que faci falta. Només així podrà tenir accés als moments determinants per construir la història i, el que és més important encara, saber detectar quins d'aquests són significatius i per què. S'ha de forjar una relació de confiança mútua per tal d'accedir a la informació rellevant.

Tot el reportatge gràfic ha de ser capaç de transmetre una idea o realitat ben cohesionada. De manera que el públic percebi el conjunt d'imatges com una sola part. És per aquest motiu que durant la fase prèvia a la construcció de qualsevol conjunt fotogràfic, sigui quina sigui la temàtica d'aquest, el reporter o fotògraf ha de tenir il·lustrat en la seva ment com pensa capturar les fotografies per tal d'explicar la història que persegueix. Ha de tenir clar com transformar allò que pensa, en definitiva l'essència, en imatges amb un significat concordant. El fotògraf Harry Benson sentenciava: "si arribes sense res dins el teu cap, tornaràs també sense res". Evidentment, les realitats són variables i és necessari saber-se adaptar i rectificar segons la seva evolució [Soriano, 2019: 180].

Partint d'aquesta premissa, doncs, es desprèn que el fotògraf ha de determinar quin serà l'aspecte de les seves imatges. Amb el cas que ocupa aquest treball, per exemple, tractant-se d'un esport ràpid i de muntanya podria ser convenient perseguir imatges poderoses i d'alta càrrega emotiva. És a dir, l'estil immediat de les imatges ha de connectar amb la història que hi ha darrere. El que vindria a ser l'estètica visual de la narració.

Per descomptat, l'autor ha de conèixer bé la temàtica que ha de treballar. Aproximar-se a aquesta amb la voluntat d'aprendre i conèixer coses per després afegir-hi el seu punt de vista a través de la fotografia.

4.1.2. Particularitats i dificultats d'un reportatge fotogràfic d'esquí de muntanya

Fotografiar amb èxit una cursa o entrenament d'esquí de muntanya i, en concret, la vida d'un esquiador en particular és una tasca que requereix un ampli ventall d'habilitats que s'han hagut de tenir en compte per a l'elaboració de *L'art de traçar línies*.

Per una banda, es precisa d'una tècnica fotogràfica prou bona per a poder fer front als diferents escenaris que deriven a la muntanya. La llum es converteix en un

element canviant, difícil de domar i tan imprevisible com els elements de la natura decideixin. El que podia començar com un dia perfectament assolellat, pot derivar en qüestió de minuts en una orgia de núvols i clarianes. I això pot ser un problema si el corredor se situa en una zona obaga rodejada de zones cremades per la llum solar. A tot això li hem de sumar el comportament reflectant de la neu.

En altres ocasions simplement pot ocórrer que la cursa es dugui a terme en unes condicions tempestuoses i la llum sigui la gran absència de la competició. Aquest fenomen, en un esport tan ràpid com l'esquí de muntanya on la majoria de fotografies exigeixen temps d'exposició molt curts, pot convertir-se en un problema seriós si la càmera no permet forçar l'ISO en uns valors elevats i que no sacrificuin gaire qualitat. D'altra banda, seguint amb el component veloç d'aquest esport, mantenir a l'esquiador perfectament enfocat en tot moment és també un repte no menys important.

Si hom pretén alliberar la verdadera essència d'una competició d'esquí de muntanya sense prendre gaire alçada i no moure's gaire, de seguida detectarà que la seva trajectòria està condemnada al fracàs. La fotografia de muntanya és un plaer que, per sobre de tot, passa factura en forma de suor, calories i metres de desnivell. També diners i benzina, les muntanyes són lluny. Però la suma més gran apareix en forma d'hores sobre els esquís i la neu. Per aquest motiu, és més que plausible admetre que mantenir i treballar una bona forma física i tècnica en esquí de muntanya és més que imprescindible. Evidentment, no només per situar-se en les millors coordenades per començar a disparar un cop arribin els esquiadors. És també l'única manera de sentir-se còmode per fotografiar en un entorn idíl·lic però hostil.

Les canals, per exemple, tenen un atractiu fotogràfic de gran valor. La imatge pràcticament surt sola. Però poden ser espais perillosos si el fotògraf no és, per sobre de tot, un bon alpinista. Separar-se de la seguretat del piolet clavat al gel i desenfundar la càmera és una bonica manera de treure una bona fotografia, però també de relliscar pendent avall. Per tant, un no ha de ser valent ni agosarat, ha de ser conscient de les seves capacitats.

La lleugeresa, o manca d'aquesta, és un element que pot ser essencial quan es fotografia una cursa Individual o per equips. Com ja s'ha mencionat en el seu apartat corresponent, aquestes curses tenen recorreguts llargs. De manera que si es pretén fotografiar als esquiadors en diferents punts del traçat, anar còmode i tenir poc pes pot ser molt útil per arribar a tot arreu i estar ben preparat. L'acció a fotografiar succeeix en qüestió de segons o fins i tot menys. De manera que la velocitat ha de ser un habilitat més que el fotògraf ha de saber adquirir i manipular en la seva rutina de treball. D'això en deriva un altre aspecte imprescindible per fotografiar una cursa de manera satisfactòria: la preparació i organització d'aquesta.

El més ideal és realitzar el mateix recorregut que han de fer els corredors per així poder trobar els millors llocs on fer les fotos. Però quan els recursos econòmics són escassos, aquesta és una estratègia complicada. Afortunadament, jo em coneixia bé bona part dels paratges de les competicions en les quals vaig assistir, però no sempre és així. És llavors quan es depèn exclusivament d'imatges d'internet o llibres, de mapes com Google maps (molt útil si es combina amb les corbes de nivell per així conèixer els desnivells del terreny) i del traçat oficial de la cursa (poc fiable, ja que acostuma a ser imprecís). D'aquesta manera, un cop es té mentalitzat el recorregut de la cursa i l'orografia del terreny per on aquesta passarà, es pot plantejar l'estratègia. Aquesta és indispensable per no anar desprevingut el dia de la cursa i s'ha de tenir ben mecanitzada.

Ara bé, la muntanya és un entorn metamorfòsic. El seu estat pot canviar en qüestió de minuts. No és poc freqüent que per causes meteorològiques les organitzacions de les curses hagin de modificar el traçat original per fer prevaldre la seguretat dels competidors i, d'aquesta manera, assegurar la celebració de l'esdeveniment. Amb una mica de sort, l'organització pot anunciar el canvi de recorregut la nit abans de la cursa. Però això no sempre és possible. D'aquesta realitat, per tant, en deriva una condició que de seguida vaig detectar com a indispensable: la improvisació ha de ser una eina de treball sempre preparada per entrar en acció.

Gran part de l'espectre que conforma la fotografia esportiva exigeix treballar amb temps d'exposició elevats. De manera que qualsevol que sigui coneixedor de la

tècnica fotogràfica de seguida detectarà que, per obtenir els millors resultats treballant amb altes velocitats, es necessita un material com a mínim de mitjana/alta qualitat. Així com saber-lo usar.

Per últim, l'èxit d'un reportatge fotogràfic de muntanya també podria ser qüestió de fe. Fe perquè la combinació de tots els engranatges mencionats anteriorment s'alineïn de manera correcta.

4.1.3. Referents infranquejables

El personatge que millor exemplifica els beneficis de forjar una relació amb el subjecte a l'hora de construir un reportatge fotogràfic és el fotògraf Jordi Saragossa. Gran part de la seva feina actual es basa en fotografiar curses de muntanya d'arreu del món. L'experiència i tècnica fotogràfica que ha treballat al llarg dels anys, tot i tenir una franja d'edat que encara el situen lluny de la veterania, brinda als amants dels esports de muntanya unes fotografies excepcionals. Però el seu major distintiu no és només la qualitat de les seves imatges. El valor afegit del seu treball és la proximitat que entaula amb els personatges. Pren la famosa premissa de Robert Capa "si una fotografia no és prou bona, és perquè no estaves prou a prop", i l'eleva al màxim exponent.

L'exemple més evident d'això el plasma en *L'ombra de Kilian Jornet*, un llibre que recull imatges del millor atleta de muntanya del món. Aquestes mostren els moments més interessants que ell ha viscut amb en Kilian d'ençà que el segueix com a fotògraf. La bona relació entre els dos li va permetre explicar amb imatges el que en Kilian fa, com és la seva vida, com viu les curses, com són els dies abans d'una competició... I no només això, també li permet narrar com ho viu ell, el mateix Jordi, com a fotògraf. A més de parlar sobre en Kilian, darrere de cada foto explica quines són les dificultats que ha hagut de sobrepassar com a fotògraf per tal d'aconseguir-les.

En definitiva, la seva figura i el seu treball han estat una referència infranquejable a l'hora de plantejar quina forma volia donar-li al present reportatge i de com podia fer funcionar els engranatges que em permetien posar-lo en funcionament. Així com recollir idees per a la maquetació final d'aquest. Doncs la presentació de les imatges i la compaginació amb els peus de foto és bàsic per assegurar la correcta transmissió del missatge del reportatge.

Les referències visuals principals, però, han estat les publicacions de la revista *Kiss the Snow*. Es tracta d'una revista digital dedicada a l'esquí de muntanya en la qual s'hi poden trobar reportatges escrits i fotogràfics sobre curses o esquiadors destacats. És un espai on coincideixen moltes fotografies de gran qualitat tècnica i composició i on es valora enormement el pes de les imatges per narrar una història. M'ha servit com a font d'inspiració a l'hora de pensar en el tipus de fotografies que podria fer, prenent exemples i amb els quals poder-me basar.

Un fotògraf que ha estat clau en el meu procés per entendre les particularitats d'un reportatge fotogràfic ha estat en Tino Soriano. Consta d'una trajectòria balística en el camp de la fotografia, però possiblement se'l coneix més per haver treballat com a fotògraf de National Geographic durant més de dues dècades, duent a terme desenes i desenes de reportatges i encàrrecs fotogràfics. En concret, he après bona part de les complexitats del reportatge fotogràfic a partir del llibre *Ajuda'm a mirar*, on l'autor exposa consells de gran valor per poder encarrilar amb èxit una feina d'aquest tipus. El llibre és, amb les mateixes paraules que vesteixen la portada, "la Bíblia del reportatge gràfic".

[4.1.4. Objectius del foto-reportatge](#)

La finalitat d'aquest projecte és el mateix que el de qualsevol altre. Busca donar visibilitat a una realitat minoritària que fins ara ha passat desapercibuda per la societat. Però que no per aquest motiu és menys mereixedora de participar en l'espectre d'atenció que gaudeixen altres realitats més mundanes.

Aquest reportatge fotogràfic pretén ensenyar com és la vida d'un jove universitari que decideix dedicar-se professionalment a un esport. Però no es tracta ni d'un esport comú ni d'una persona qualsevol. L'esquí de muntanya no es caracteritza per ser una disciplina accessible. Aquells joves que siguin prou agosarats per voler esdevenir atletes d'elit i rendir-hi dedicació completa, han de fer front a uns reptes inherents d'aquest esport. L'esquí de muntanya només es pot realitzar 6 mesos a l'any, s'ha de practicar en un entorn alpí i amb neu, en condicions climàtiques inevitablement hostils i amb un rèdit econòmic mediocre, a anys llum del que obtenen els jugadors de futbol i en la mateixa òrbita que el de les jugadores de futbol. A tot això se suma una realitat afegida, i és que es veuen obligats a combinar els estudis amb uns entrenaments que superen les 20 hores setmanals. Un d'aquests intrèpids és en Guillem Farriol, i és la seva traça la que persegueix aquest conjunt fotogràfic per tal de donar a conèixer aquest món.

L'esquí de muntanya no és un esport prematur. Però malauradament és poc conegut per bona part de la població. I darrere d'aquest desconeixement hi ha un teixit d'esportistes professionals que dediquen tots els seus esforços en aquesta disciplina. El reportatge té com a objectiu donar a conèixer aquesta trajectòria, posar imatge als esforços d'un col·lectiu carregat d'ambicions i potencial. D'altra banda, també vol sumar-se als esforços d'altres col·legues fotògrafs, periodistes o esportistes que treballen per difondre les particularitats de l'esquí de muntanya. Mostrar quines són les rutines esportives dels seus atletes: ensenyar com entrenen, com són les curses, com es guanyen la vida per poder adquirir el material... Però també explicar les característiques que el defineixen: com són les curses, quin material s'usa, quin és el perfil dels atletes...

Inevitablement i de manera col·lateral, també busca mostrar la bellesa d'un esport elegant i silenciós. La muntanya és un entorn desconegut però d'una bellesa infinita. Vestit de blanc a l'hivern i de colors a l'estiu, ens brinda un escenari fotogràfic admirable.

La idea inicial era aconseguir un repertori dispar d'imatges que poguessin retratar els objectius mencionats anteriorment. Per fer-ho l'estratègia vertebral era fotografiar en

Guillem al llarg de la temporada d'esquí i els inicis de la d'estiu, quan els esquiadors de muntanya fan la transició cap altres esports com la bicicleta o córrer per tal de mantenir la forma o, fins i tot, competir seriosament en aquestes disciplines. De manera que el procés de creació del reportatge es dividia en diferents seccions temporals, si bé aquestes són merament organitzatives. El reportatge no distingeix físicament entre aquestes, però per a la realització d'aquest era necessari estructurar les sessions de fotos al llarg del temps per tal de poder mantenir una planificació exemplar. Malauradament, la crisi sanitària causada per la COVID-19 i el conseqüent confinament van paralitzar bona part del reportatge fotogràfic. De manera que algunes seccions es van veure totalment o parcial afectades.

Les seccions, ordenades temporalment, es van plantejar de la següent manera:

- La competició: aquesta primera secció està pensada per dur-se a terme entre el mes de desembre i el mes de març, l'època de més competicions. Suposa l'eix central del reportatge fotogràfic. Doncs les curses són el motiu que justifica com s'estructura la vida d'en Guillem. Totes les hores dedicades a entrenar, a estudiar i a treballar van enfocades en aquesta direcció. En definitiva, la competició és el que l'ha motivat a prendre el camí que ha projectat davant seu a llarg termini. L'objectiu d'aquesta secció, doncs, és mostrar com són les curses en les quals participa, com les viu i amb qui les comparteix.
- Els entrenaments i el material: tot i que la competició és la cara visible de qualsevol esportista d'elit, darrere hi ha moltíssimes hores dedicades a entrenar i a cuidar el material. Aquesta part ha de mostrar com és d'important disposar de bon material i saber-lo usar. També pretén oferir una concepció generalitzada de com són els entrenaments típics d'un esquiador de muntanya. Aquesta secció està pensada per dur-se a entre el mes de febrer i abril, quan en Guillem té menys competicions i és més fàcil trobar dates per fer les sessions.
- La muntanya i el personatge: si bé la competició és l'eix vertebral, també és, en part, la justificació per poder estar cada dia a la muntanya. Aquest medi de la natura no és només l'espai on es practica l'esport. Pels amants de la

mntanya com en Guillem, es tracta d'un espai amb una alta càrrega espiritual, on es poden retrobar amb si mateixos. Aquesta secció, per tant, procura mostrar com és de forta aquesta vinculació a través d'imatges a l'alta mntanya. Està pensada per efectuar-se durant els mesos de primavera, l'època més adequada per fer travesses i activitats més alpines.

- La feina, la universitat i la vida a Font Romeu: entrenar, descansar i tornar a entrenar. Aquestes paraules són una bona manera de definir la vida d'en Guillem. Però l'equació no s'entén si no s'hi afegeixen les hores d'estudi i treball. De manera que es pretén reflectir com és la seva vida universitària i laboral. Aquesta secció tampoc oblida les relacions socials d'en Guillem, tan importants com la resta de coses. La producció d'aquesta secció està pensada per realitzar-se a partir del mes d'abril, quan el pes de les competicions comença a minvar i la disponibilitat per acordar les sessions amb en Guillem és major.
- La temporada d'estiu: no tot en la vida esportiva d'un esquiador es basa a esquiar. Un cop acabada la temporada d'hivern han de mantenir la forma al llarg de la temporada d'estiu. Per fer-ho, recorren a esports que, muscularment, són similars a l'esquí. En el cas d'en Guillem aquests són la bicicleta de mntanya i carretera i les curses per mntanya.
- La vida d'un esportista confinat: aquesta és una part que no estava inclosa en el plantejament inicial. Però que donades les circumstàncies del moment ha resultat ser d'allò més interessant. Pretén mostrar com, tot i el confinament, els esportistes que depenen de la mntanya per entrenar adapten les seves rutines d'entrenament per mantenir la forma.

4.1.5. Denominació del reportatge fotogràfic

El present foto-reportatge es vesteix sota el títol *L'art de traçar línies*. Amb aquest s'insinua que, com en tota creació artística, darrere de l'aparent simplicitat de l'esquí de muntanya hi ha un enorme projecte de vida. Fa referència a la dificultat que representa dedicar-se a un esport minoritari i inherentment exigent. Només amb la conjuntura de tots aquests elements s'aconsegueix l'apreciat equilibri que exigeix ser esquiador de muntanya.

La competició d'alt nivell és, en si mateixa, art. Demana constància, molta dedicació i perfeccionament constant. D'aquesta manera, el títol introdueix una condició possiblement ignorada pel públic.

4.1.6. Guillem Farriol, el protagonista

La història d'en Guillem Farriol es presenta com un bon model per exemplificar la trajectòria dels joves esquiadors catalans. Cadascú amb les seves particularitats, comparteixen una trajectòria molt similar.

Sota l'atenta mirada de les muntanyes de la Mola i Sant Llorenç, en Guillem va néixer a Matadepera el 5 de juliol de 1999 en una família amb una tradició alpinista molt forta. Des de ben petit, fruit d'aquesta passió per l'alpinisme i l'esport, els seus pares el van introduir a diferents disciplines de muntanya. Escalava, feia bicicleta de muntanya, corria... i també esquiava. En un principi només solia fer esquí de pista amb els seus pares durant alguns caps de setmana dels mesos d'hivern. I tot i que mai va rebre una instrucció per part de cap monitor, de seguida va dominar la tècnica de descens en esquí alpí. No va ser fins que va arribar a l'edat de 14 anys que els seus pares el van portar en una excursió d'esquí de muntanya al Pic de la Mina. Va ser a partir d'aquell dia que va descobrir la passió que l'ha portat a entrenar dia rere dia.

Però a Matadepera, tot i que hi han nascut molts altres atletes de muntanya com en Genís Zapater o en Jan Margarit, l'esport predominant és l'hoquei herba. Va

competir en aquesta disciplina durant 12 anys fins que va perdre la motivació i ho va abandonar. Va ser llavors quan es va deixar temptar per la possibilitat de competir en esquí de muntanya. Per fer-ho, el 6 de maig de 2017 va decidir provar sort en les proves de selecció del Centre de Tecnificació d'Esquí de Muntanya de Catalunya. I el van admetre.

Ell va entrar al Centre totalment nu pel que fa a coneixements tècnics i de competició en aquesta disciplina. En el CTEMC va trobar un lloc on poder canalitzar tota la motivació que tenia dins seu i on poder nodrir-se i professionalitzar-se com esportista. Si bé en un primer moment no tenia pensat dedicar-se professionalment a l'esquí de muntanya, els bons resultats que va obtenir en les competicions i la passió que va trobar en aquest esport el van conduir a reflexionar sobre el seu futur.

Però molt abans d'iniciar-se en esquí de muntanya, just quan va acabar l'Educació Secundària Obligatòria, ja tenia clar que es volia dedicar a algun àmbit relacionat amb l'esport. Quan va entrar al Centre estava estudiant un Grau Superior d'Activitats Físiques al Medi Ambient. I a l'any següent, un cop acabat el grau, es va plantejar cursar els estudis d'INEF a Lleida. Però això suposava aparcar el món de la competició fins que acabés els estudis, ja que s'allunyaria de les muntanyes i la neu. Necessitava trobar un lloc on pogués seguir competint i estudiar un grau universitari a la vegada.

Va ser llavors quan, una vegada més, els vídeos d'en Kilian Jornet i les imatges d'altres campions de l'esquí de muntanya el van motivar a seguir buscant una alternativa. Font Romeu era el paradís que estava buscant, el lloc on podria combinar la seva passió i rebre instrucció acadèmica relacionada amb l'esport. Per entrar a aquesta universitat es necessita disposar d'un nivell de francès B2 o superior. Ell no complia aquest requisit, però els esportistes que formen part del CTEMC són reconeguts dins del Pla de Tecnificació Esportiva de Catalunya i del programa d'Alt Rendiment Català (ARC). Aquest estatus els permet accedir als estudis de STAPS tot i no tenir gaires coneixements de francès. En Guillem acabava d'iniciar la seva trajectòria professional com a esportista d'elit.

Però sobreviure en una universitat francesa, sense dominar l'idioma i entrenar un o dos cops cada dia no és fàcil. Per una banda, ha de complaure les exigències que deriven d'un grau universitari: aprovar els exàmens, estudiar, compaginar els horaris universitaris amb els entrenaments diaris... Però d'altra banda, per assolir un nivell alt s'ha d'entrenar moltes hores a la setmana, com en tots els esports. I això significa complir amb tots els entrenaments i rendir al 100% en totes les curses. Compaginar l'univers acadèmic amb l'esportiu és un repte per si mateix.

Gràcies als bons resultats esportius que va obtenir en els Campionats d'Espanya de la temporada 2018/2019, quan va iniciar els estudis de STAPS, va rebre una beca per part de la FEEC de 350€ destinada a cobrir el lloguer del pis a Font Romeu. Aquesta beca l'ha ajudat fins ara a poder eludir els costos i dificultats de viure fora de casa i dedicar-se íntegrament a l'estudi i a la competició. Però amb aquesta beca no hi ha prou. Per percebre més ingressos en Guillem treballa en una botiga de lloguer i reparació d'esquís a Llivia, a 20 minuts de Font Romeu.

4.1.7. La rellevància dels actors secundaris

Si bé el reportatge centra la mirada en un únic subjecte per explicar una realitat viscuda per molts, també apareixen altres personatges amb important càrrega significativa.

És el cas d'alguns amics d'en Guillem, com en Pau Marin, en Ferran Font o l'Albert Pérez. Tots aquests són, dins de la dimensió del cas tractat en aquest treball, homòlegs d'en Guillem. També viuen, estudien i entrenen a Font Romeu. Motivats per ambicions i inquietuds similars, segueixen la mateixa trajectòria que l'esquiador de Matadepera. Però a banda d'això, són éssers molt importants en la vida del personatge. Són les persones amb qui comparteix hores i hores sobre la neu, rivals a les curses i uns amics de per vida. La seva amistat demostra la importància de les relacions socials en un esport d'aparença individual.

A més d'aquests, també apareixen esquiadors nacionals i internacionals que conformen la cúpula de l'elit de l'esquí de muntanya. Són els referents dels joves esquiadors catalans, aquells a qui aspiren convertir-se algun dia i els motiven a entrenar cada dia. Aquest reportatge, per tant, procura reflectir la importància que tenen sobre les vides d'esquiadors com en Guillem a través de les imatges.

4.1.8. Procés d'aprenentatge durant el treball de camp

L'escassa experiència personal en la fotografia esportiva em va fer plantejar inicialment la necessitat de dur a terme un treball de camp previ per familiaritzar-me amb les tècniques i habilitats fotogràfiques que requeriria aquest reportatge. Consistia en un mètode experimental que em permetria establir un punt de partida amb el qual poder endinsar-me en la vida del protagonista i detectar els elements que hauria d'abordar en el treball en les futures i definitives sessions fotogràfiques.

La 7a CronoNúria va ser, així doncs, la primera cursa que vaig fotografiar i el primerencontre fotogràfic que vam tenir en Guillem i jo. Era la prova de foc on testejava la meva nuesa com a fotògraf i el material que tenia en aquell moment, l'Olympus més senzilla de la gama micro 4/3 i un objectiu de 45mm (90 mm) amb una obertura màxima de 1.8. En aquesta cursa pretenia copsar les dificultats que havia d'aprendre a sortejar per, d'aquesta manera poder preparar-me millor per a tota la temporada.

La competició va tenir lloc el 28 de desembre de 2019 amb sortida des del Santuari de Núria i amb l'arribada situada a un centenar de metres per sota del Pic de la Fossa del Gegant, a tocar del Noucreus. Es tractava, per tant, d'una cursa vertical de 3,6 km i 720 metres de desnivell positiu.

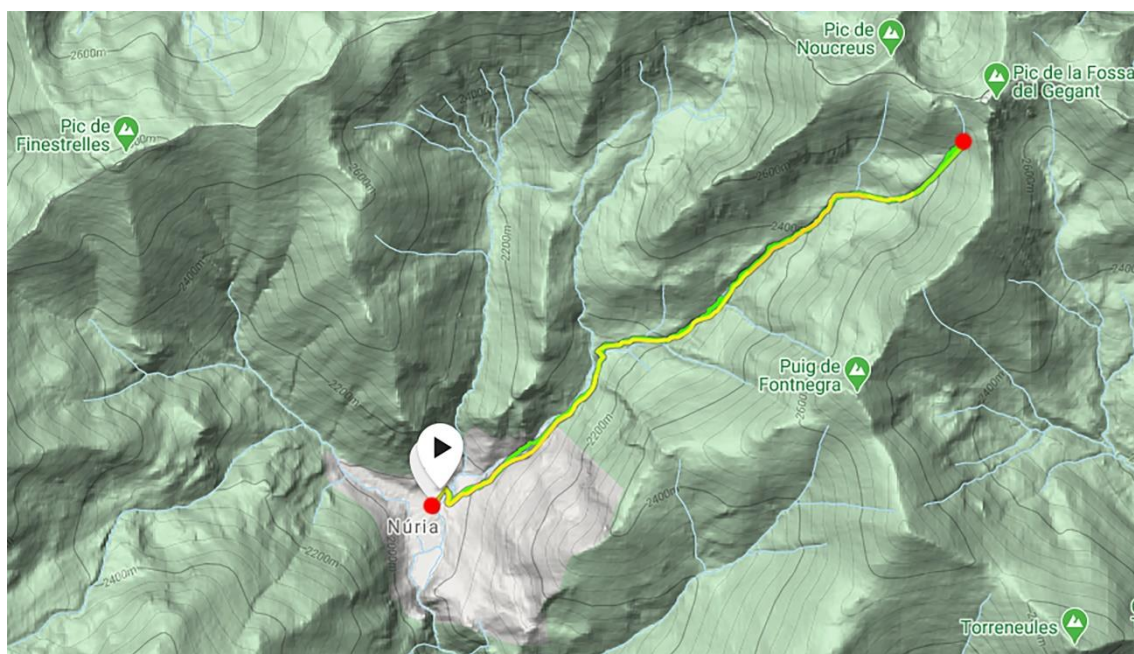
Les curses verticals solen ser senzilles de planificar, n'hi ha prou en escollir un punt on situar-se per fer les fotos i seure a esperar que arribin els esquiadors. Com que es tractava de la meva primera experiència com a fotògraf en una cursa, vaig decidir que l'arribada seria el millor lloc per traduir en imatges l'essència d'una cursa vertical. Són curses "curtes" on només es puja. De manera que els esquiadors

s'expressen al màxim fins al final. D'això en deriva que a la línia de meta d'una vertical sempre hi hagi corredors estesos a terra i bavejant. Aquesta era la imatge que jo tenia al cap.

Uns dies abans de la cursa, vaig elaborar un pla que consistia a arribar a dalt uns 30 minuts abans que donessin el tret de sortida per, d'aquesta manera, tenir el temps necessari per preparar-me. Vaig agafar el cremallera a Queralbs per sortir amb el marge temporal necessari. Però un cop vaig culminar l'ascens i vaig arribar a dalt de tot, a la línia de meta (marcada amb un punt de color vermell), em vaig veure obligat a replantejar les fotografies que tenia pensat. Va resultar que pel fort vent que bufava i l'estat de la neu (dura i ventada) l'organització va haver de canviar la línia de meta. Aquesta es va situar enmig d'un pendent (en el mapa X es pot apreciar com les corbes de nivell mostren un desnivell pronunciat a la zona de meta). Van construir un pla molt petit on tan sols hi havia espai per a dues o tres persones i que era reservat per als corredors. A tot això hem d'afegir el fet que, fora del traçat de la cursa, la neu era molt dura i hom no es podia desplaçar per la zona sense la seguretat dels esquís. Vaig decidir que la millor solució era treure'm els esquís al costat dels últims metres de cursa i construir una base on poder-me sentir còmode per disparar. D'aquesta manera sacrificava les fotos de l'arribada però m'assegurava tenir un lloc on fer fotos.

Si bé aquestes van sortir raonablement bé, no eren el que jo buscava. No transmetien el que significa córrer en una cursa vertical. L'objectiu que vaig escollir tampoc va ser l'encertat. Les focals fixes tenen uns beneficis evidents: són lleugeres, lluminoses i ofereixen molta qualitat d'imatges. Però són fixes. No pots variar la distància focal. En algunes situacions això pot no ser un problema. Si et sents massa a prop o lluny del subjecte, et mous. Però quan aquest es mou més ràpidament que tu et quedes sense mobilitat. Fotògrafs més experimentats poden recórrer a aquest tipus d'objectius, però a mi em faltava la llibertat (i comoditat) d'una focal variable.

El balanç final d'aquella jornada va ser positiu, tot i no estar satisfet amb les fotografies. Aquell dia vaig entendre quin material requeria i com l'havia d'usar.

Imatge 2: Recorregut de la cursa i traçat que vaig seguir per desplaçar-me fins als punts per fotografiar, marcats de color vermell. Font: elaboració pròpia.

4.1.9. Estructura narrativa i formal del reportatge fotogràfic

Partint dels coneixements personals que tenia sobre la temàtica del present treball i de l'experiència visual obtinguda a partir d'obres homòlogues que m'han servit d'inspiració, com les citades en l'apartat 4.1.3., vaig extreure unes conclusions. La primera és que l'esquí de muntanya és un esport en el qual el medi alpí és pels esportistes molt més que el simple lloc on es practica. És el motiu pel qual aquest existeix. L'esquí és una simple excusa i eina per accedir a la muntanya en el seu estat hivernal.

Aquesta filosofia d'entendre la muntanya és molt present en el Guillem Farriol. De manera que així ho ha de reflectir l'estructura narrativa i formal del reportatge. Les imatges han de mostrar la dualitat entre esquiador i muntanya, transmetre a l'espectador la indestruïble relació que hi ha entre els dos. Per aquest motiu la major part de les fotografies van acompanyades d'algun element que les relacioni amb la muntanya. Fins i tot quan en Guillem no està esquiant és fàcil veure'l amb algun

complement o peça de roba que l'identifiqui com a esquiador. En segon lloc, com que es tracta d'un esport molt exigent físicament i mental, les imatges també han de saber detectar el patiment i agonia a la qual se sotmeten els esquiadors en les curses. Per aquest motiu les fotografies donen especial importància a l'expressió facial, l'indicador perfecte per transmetre la severitat de l'esquí.

D'aquesta manera, per tant, obtenim imatges amb un perfil narratiu més informatiu i d'altres amb un de més emotiu. Les més emotives procuren ressaltar l'espectacularitat i magnificència d'aquest esport i dels seus practicants. Les que tenen una pretensió informativa, en canvi, busquen comunicar les particularitats de la vida d'esportistes com en Guillem i de l'esport que practiquen.

4.1.10. Característiques formals i tècniques de les fotografies

Aquest reportatge consta de diferents tipus d'imatge. Però essencialment hi apareix fotografia de paisatge, fotografia documental i un xic de fotografia de retrat.

La fotografia de paisatge és, en aquest cas, insalvable. La majestuositat de les muntanyes fa impossible no recórrer a aquesta modalitat fotogràfica. Combina la presència de les persones en un primer terme amb la grandiositat del medi alpí, el qual inunda la totalitat de la imatge. D'aquesta manera, es procura reforçar l'omnipresència de les muntanyes en les vides dels esquiadors. Per aconseguir aquest objectiu, s'usen òptiques angulars quan el subjecte és a curta distància (escassos metres). En concret, òptiques de 12 mm (24 mm en format complet). Però quan el subjecte és a més de 20 metres, s'usen teleobjectius per a projectar el segon pla amb més magnitud aparent. Es tracta de teleobjectius d'entre 40 i 150 mm (80 i 300 mm). Pel que fa als paràmetres per disparar, és convenient emprar valors de f al voltant de 8 amb l'objectiu d'obtenir la major nitidesa possible. Però com que es tracta de fotografiar un esport d'alta velocitat, per tal de no forçar l'ISO per sobre de valors que perjudiquin la qualitat de la imatge i poder disparar amb velocitats d'obturació elevades per congelar l'escena, bona part de les fotografies es capturen amb la major obertura de diafragma possible, en aquest cas de 2.8.

En la major part dels casos el subjecte queda ben aïllat del fons, ja que la neu blanca contrasta fàcilment amb qualsevol color. Per contra, es procura que el fons de l'esquiador no es formi d'arbres o elements foscos, ja que, de ser així, no es construeix la separació correcta entre els diferents plans d'imatge.

Pel que fa a la fotografia documental, és l'emprada per evidenciar la realitat concreta que vesteix la vida d'en Guillem Farriol. De manera que, segons la situació donada, aquesta tindrà unes especificacions tècniques diferents. Generalment, per tal d'imitar la mirada d'un espectador real, es procura emprar òptiques d'entre els 12 i els 40 mm (24 i 80 mm). L'obertura de diafragma i la velocitat s'adaptarà segons la intensitat i quantitat de llum present en l'escena. En les fotografies exteriors, aquesta és més aviat abundant. Però en les sessions interiors, com la de casa seva, algunes imatges es prenen amb l'ajuda d'un trípode per no forçar l'ISO més del necessari i preservar una qualitat excepcional.

No es realitzen els retrats comuns amb el subjecte posant davant de la càmera. En canvi, sí que es considera l'opció de retratar els rostres dels esquiadors per transmetre amb la màxima fidelitat possible les emocions que se'n desprenen. Així doncs, per fer-ho, s'usen teleobjectius, d'entre 40 i 150 mm (80 i 300 mm). D'aquesta manera s'aconsegueix crear un efecte bokeh que permet separar el subjecte del fons amb resultats molt satisfactoris. Aquest efecte es reforça amb obertures de diafragma elevades, de f 2.8 en aquest cas. Pel que fa a la velocitat d'obturació, tan sols es procura que sigui la suficient per mantenir el moviment congelat.

En tots els casos s'ha desestimat la fotografia en blanc i negre, ja que considero el color com un element més que rellevant en aquest reportatge. Sovint, l'únic element que trenca amb el blanc de la neu i el negre de la roca en el paisatge de muntanya és el multicolor que formen els esquiadors de muntanya amb els seus vestits. Monos de colors vermells, blaus llampants o verds estridents. Qualsevol gama que permeti albirar a una persona dins la immensitat del paisatge alpí serveix. És el contrast perfecte.

Pel que fa a la composició, en la majoria de les situacions fotografiades es prima per la regla dels tres terços. És molt efectiva a l'hora de guiar l'espectador a través de la

imatge i projectar la seva mirada de manera ordenada a través dels diferents elements. La majoria de les imatges tenen un format horitzontal.

En cap cas s'ha usat llum artificial i sempre s'ha optat per la llum natural. Tan sols en les escenes de casa en Guillem s'ha requerit el suport de la llum artificial provinent de l'enllumenat propi de casa seva. Considero que l'ús de llum artificial provinent de flaixos o focus portàtils pot ser d'allò més útil tant en fotografia interior o exterior. Però, a més d'incrementar substancialment el pressupost necessari, només pot ser beneficiós si hom té un domini notable sobre aquest. No és el meu cas, així que m'ha semblat pertinent adaptar les meves necessitats a les condicions donades per la llum natural.

4.1.11. Selecció i processament de les imatges

A mesura que s'han anat obtenint les imatges al llarg de les diferents sessions, se seleccionen aquelles que compleixen amb l'objectiu del reportatge, tenen bona qualitat i són diferents de la resta.

Un cop seleccionades i separades de la resta, és quan arriba el moment d'efectuar el revelatge fotogràfic. Les fotografies s'emmagatzemen en un format RAW, de manera que requereixen ser processades. Per fer-ho, jo uso el programa d'edició Photoshop. Em permet ajustar el balanç de blancs pertinent, corregir les zones fosques i clares de la imatge, promoure la saturació i contrast necessaris i, si fes falta, retallar la fotografia per enquadrar-la degudament. Es tracta de les eines d'edició més elementals per no distorsionar la imatge, mantenir-la fidel a la realitat i treure el màxim profit d'ella. En cap cas, però, es modifica o canvia la informació de la imatge amb l'objectiu de tergiversar el seu missatge.

Com que cada escena presenta unes condicions naturals diferents, cada imatge requereix un tracte independent i individual. Tot i que en el conjunt que formen totes les fotografies es procura mantenir uns criteris d'edició homogenis.

4.1.12. Criteris de maquetació final

Finalment, quan ja s'han obtingut i processat les imatges definitives que han de donar vida al reportatge fotogràfic, arriba el moment de considerar el tipus de maquetació amb el qual es mostrarà. D'aquesta manera, a més de presentar-se de manera més amable al públic, es garanteix un millor nivell de distribució als mitjans impresos o digitals als que es vulgui exposar.

Per a la presentació d'aquest foto-reportatge, així doncs, s'ha optat per un format revista. Aquest ens permet treballar amb el text i les imatges alhora. Al tractar-se d'un treball on l'element principal de transmissió són les fotografies, aquestes són les que ocupen un percentatge major d'espai. Es prioritza la correcta visualització de les imatges i s'empra el text com a recolzament informatiu. Per aquest motiu, per enaltir la força de les imatges, hi ha nombroses pàgines compostes per una sola fotografia que ocupa tot l'espai. Algunes d'aquestes van acompanyades de cites d'esportistes de muntanya i que estan directament relacionades amb el contingut.

Cal afegir, això sí, que com que no he pogut culminar el reportatge per culpa de les afectacions del Covid-19, el producte restant en forma de revista també està incomplet. Tot i que se li ha volgut donar la mateixa forma d'un reportatge íntegre, hi ha escenaris de la vida d'en Guillem que no han pogut aparèixer representats.

El contingut de la revista s'ha organitzat de manera que es guiï a l'espectador a través del relat. Primer es reflexiona sobre l'esquí de muntanya i les seves particularitats més essencials, per després abordar els detalls dels joves esquiadors catalans a través de la vida d'en Guillem Farriol.

En tot moment s'ha optat per un disseny simple i el més visual possible. Per aquest motiu s'usa una tipografia molt bàsica i amb poc detall, títols per guiar l'espectador i el mínim text possible.

4.2. Pla d'execució

4.2.1. Equip fotogràfic utilitzat

En el llistat del material que s'ha usat per a la realització del reportatge fotogràfic s'inclou, a més del fotogràfic, el material més bàsic d'esquí de muntanya. Doncs sense aquest hauria estat impossible dur-lo a terme. El material utilitzat és el següent:

- Càmera mirrorless Olympus OM-D E-M10 Mark III
- Objectiu Zuiko ED 12-40 mm F2.8 PRO
- Objectiu Zuiko ED 40-150 mm F2.8 PRO
- Objectiu Zuiko 45 mm F1.8
- Motxilla K&F Concept
- Targeta de memòria SanDisk de 32GB i 90MB/s
- Ordinador portàtil HP
- Programa d'edició per la postproducció Photoshop
- Programa per a la maquetació InDesign
- Esquís de muntanya Trab
- Botes d'esquí de muntanya Dynafit
- Bastons Dynafit

4.2.2. Pressupost del reportatge

Per a la confecció d'un reportatge d'aquesta magnitud és necessari assumir una inversió econòmica important. Doncs el material fotogràfic de bona qualitat no és precisament barat i els desplaçaments amb cotxe solen ser fins a llocs remots. Així doncs, el pressupost ha tingut en compte el valor del material usat, el cost dels diferents viatges i la remuneració conseqüent per les hores i activitats treballades. Els elements que el conformen inclouen els que afecten la preproducció, producció o postproducció. Així com s'entén en qualsevol treball gràfic, la preproducció conforma

l'etapa prèvia a la presa de les fotografies del reportatge. La producció és el període en el qual es realitzen aquestes fotografies, i la postproducció és el treball pertinent un cop s'han obtingut les imatges.

També cal dir que en el llistat només apareix el material imprescindible. Però, evidentment, unes ulleres de sol o uns guants d'esquí de muntanya, per exemple, també són necessaris tot i no aparèixer en el pressupost.

Pressupost total del projecte

Categoria	Concepte	Cost
Material fotogràfic	Càmera mirrorless Olympus OM-D E-M10 Mark III	649 €
	Objectiu Zuiko ED 12-40 mm F2.8 PRO	999 €
	Objectiu Zuiko ED 40-150 mm F2.8 PRO	1.499 €
	Objectiu Zuiko 45 mm F1.8	299 €
	Motxilla	65 €
Material Hardware i software	Targeta de memòria SanDisk de 32GB i 90MB/s	14 €
	Ordinador portàtil HP	400 €
	Programa d'edició Photoshop	24,19 €
	Programa de maquetació InDesign	24,19 €
Material d'esquí de muntanya	Un parell d'esquís Trab amb fixacions	600 €
	Botes Dynafit	300 €
	Bastons Dynafit	40 €
	2 parells de pells de foca Pomoca	70 €
Desplaçaments	626km recorreguts amb cotxe (preu mitjà de la benzina a 1,30€/l)	52,89 €
	Dos bitllets pel cremallera de Núria	20 €
Honoraris fotògraf	35 hores treballades entre totes les sessions fotogràfiques i la seva planificació	2625 € (75€/h)

Honoraris dissenyador gràfic	12 hores treballades entre la selecció i edició de les imatges i la maquetació final	300 € (25€/h)
Cost total		5.056,27 €

Taula 1: Elaboració pròpia.

4.2.3. Possibles vies de difusió

La fotografia és una eina dotada amb un gran nivell d'acceptació i adaptació als mitjans de comunicació. És atractiva, transmet emocions amb facilitat i agrada al públic. És per aquest motiu que un reportatge foto-periodístic pot tenir cabuda en diferents canals de difusió.

D'altra banda, amb la voluntat de donar llum a un esport minoritari i a les exigències a les quals han de fer front aquells que si volen dedicar professionalment, *L'art de traçar línies* representa el camí que en el seu moment va iniciar el referent mundial d'aquest esport, en Kilian Jornet. Per fer-ho, orbita al voltant de la vida d'un jove esportista. De manera que el conjunt fotogràfic aconsegueix abordar temes de gran interès esportiu. Si bé és cert que l'esquí de muntanya no és un esport caracteritzat per ser famós, al llarg de la darrera dècada l'esquí i les curses per muntanya han experimentat un auge més que notable, motivat per la visibilitat que els ha brindat en Kilian Jornet. Això ha permès que diferents mitjans de comunicació hagin pogut fer-se un lloc en l'esfera mediàtica del món dels esports.

Tot i que l'esquí no és l'esport destacat en els mitjans de comunicació de caràcter esportiu, els quals no semblen gaire proclius a publicar aquest tipus de contingut, les possibilitats són variades.

El primer espai que podria mostrar un interès en aquest foto-reportatge és la revista *Vèrtex*. És una publicació editada per la FEEC i que treballa temàtiques sobre el món de l'excursionisme, l'alpinisme i les competicions de diferents esports de muntanya a Catalunya i el món. Té una periodicitat bimestral i una tirada de 28.000 exemplars per número. Es distribueix a les entitats excursionistes, a bona part dels

socis de la FEEC i a més de 40 punts de venda a Catalunya, la qual cosa la converteix en la publicació líder i de referència en l'àmbit dels esports de muntanya a Catalunya. *L'art de traçar línies* parla d'un esportista nascut i criat al CTEMC, de la FEEC. És el reflex de l'actual planter de l'esquí de muntanya català. L'aclimatació del reportatge en aquesta revista és, per tant, evident.

Una altra opció no menys interessant que l'anterior seria la revista *Kiss the Snow*. És una revista digital de subscripció gratuïta i amb una periodicitat mensual. En ella, com ja s'ha mencionat en l'apartat 4.1.3., es publiquen reportatges escrits i fotogràfics sobre esquí de muntanya. És una revista molt especialitzada i amb un públic molt concret. Si bé bona part dels lectors ja deuen conèixer les particularitats de l'esquí de muntanya, probablement desconeixen com és la vida dels atletes professionals més joves. Les fotografies, a més, tenen un gran pes en les publicacions a l'hora de narrar històries d'atletes d'alt nivell. De manera que el present reportatge podria tenir-hi una bona cabuda.

En una línia similar a *Kiss the Snow*, un tercer espai on publicar el reportatge és *Solo Nieve*. És una revista impresa menys específica que l'anterior, aborda totes les modalitats d'esquí hivernal que existeixen i amb un públic més heterogeni. En aquesta apareixen novetats, comentaris sobre material, notícies de competicions i reportatges sobre les diferents disciplines de l'esquí (de fons, de muntanya, alpí, freeride, freestyle...). Tot i això, és la revista sobre esquí més venuda a Espanya i publica un exemplar cada mes.

Existeix un via de difusió similar a la publicació en una revista. La plataforma anomenada ISSU actua a mode de xarxa social on el producte a compartir són publicacions de tota mena, entre les quals hi ha nombroses revistes. L'anteriorment mencionada *Kiss the Snow* fa ús de ISSU per compartir els seus exemplars, per exemple. El seu ús és gratuït i permet mostrar el contingut virtualment en format revista. Ara bé, el contingut publicat és de lliure accés, de manera que s'hauria de buscar una estratègia que permetés generar beneficis d'alguna manera. Inserir publicitat dins la revista és l'alternativa més comuna.

A banda de revistes, tampoc seria convenient oblidar els principals mitjans de comunicació en premsa esportiva d'Espanya. Diaris com *El Mundo Deportivo* o el *Sport* no tenen una secció dedicada als esports de muntanya o als esports d'hivern. Però en les seccions de “deporte extremo” en el cas del *Sport* o en “más deportes”, en *El Mundo Deportivo* hi figuren, ocasionalment, notícies d'esquí de muntanya. En el diari *Marca* sí existeix un apartat per als esports d'hivern on les peces d'esquí són més habituals, igual que amb el diari *As*, el qual té una secció íntegra d'esquí. Si bé en tots aquests diaris l'esport rei és el futbol, la possibilitat d'introduir altres esports en l'esfera mediàtica no és remota.

Per últim, si bé és cert que és una opció que sigui per motius econòmics o de disponibilitat física és de viabilitat dubtosa, s'ha de considerar la possibilitat de presentar el reportatge en una galeria o sala d'exposicions. Es podria intentar acordar un espai adequat a través de la FEEC i alguna entitat excursionista adherida que estigui disposada a cedir un espai en la seva seu social.

Evidentment, més enllà de fixar-se en quins mitjans o espais seria pertinent publicar el reportatge, també és important cuidar les dates que s'escullen per exposar-lo. Al tractar-se d'un esport d'hivern seria convenient centrar-se en les dates que conformen la temporada de competició d'esquí de muntanya. Doncs previsiblement és el període que més atenció pot rebre per part dels aficionats i seguidors d'aquest esport sobre qualsevol afer periodístic relacionat amb l'esquí de muntanya. D'aquesta manera, publicar el reportatge en qualsevol dia comprès entre el mes de desembre i el mes d'abril contribuiria a millorar la seva difusió entre el públic objectiu.

4.3. Estratègies de fotografia de curses i procés d'obtenció de les imatges

En aquest apartat es descriu el procés d'obtenció de les imatges a les diferents curses fotografiades així com les estratègies que vaig elaborar per abordar-les amb èxit. Mostra els inconvenients que m'he anat trobant al llarg de tot el procés i l'aprenentatge continuat que n'he obtingut.

Vertical Arinsal - Comapedrosa World Cup Andorra

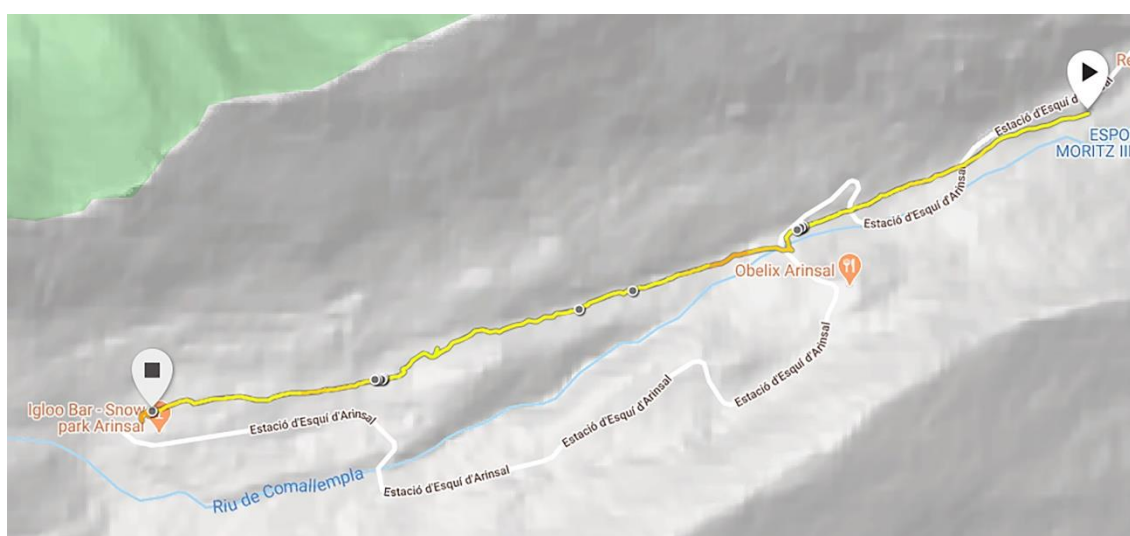
La primera cursa que vaig fotografiar va ser un aprenentatge forçat sobre les tècniques i el material idoni per usar. Després d'això i de practicar amb en Guillem durant els seus entrenaments a les pistes d'esquí de Masella, ja em veia capacitat per tornar-ho a intentar en una altra cursa vertical per iniciar la producció del reportatge. En Guillem tenia cita a la Vertical d'Arinsal, una cursa inclosa en la Copa andorrana. Aquesta cursa era molt especial, ja que compartia el mateix recorregut que la prova de Copa del Món, la Comapedrosa World Cup Andorra. La cursa de la Copa d'Andorra sortia en primer lloc i, un cop finalitzada, els millors esquiadors de tot el món corrien en el mateix traçat. La cursa es va celebrar el 26 de gener de 2020.

Així doncs, aquesta cursa era una ocasió molt especial perquè en Guillem i la resta de membres del CTEMC podien veure de molt a prop els seus referents. Per mi, era l'oportunitat perfecta per fotografiar degudament en Guillem competint en una cursa vertical i, paral·lelament, retratar els esquiadors i esquiadores que conformen l'elit mundial actual i serveixen com a inspiració per als joves catalans.

El recorregut d'aquesta cursa, una vegada més, constava d'una sola pujada. Aquesta ocasió, però, el traçat recorria la columna vertebral de les pistes d'esquí alpí d'Arinsal, cosa que facilita enormement la feina de l'organització. A més, la cursa de la Copa del Món es retransmetia en directe pel canal de televisió andorrà i per Internet. Aquesta mediatització de les curses d'esquí de muntanya permet que aquest esport, a poc a poc, vagi guanyant visibilitat.

Per arribar a la línia de meta vaig seguir la mateixa estratègia que a la darrera ocasió. Així doncs, em vaig poder acomodar davant de l'arc d'arribada dins una zona reservada per a fotògrafs i premsa. I aquest cop sí. Preparat amb un objectiu 40-150 mm (80-300mm) i f2.8, vaig poder retratar tots els moments que construeixen la definició visual d'una cursa vertical amb en Guillem com a subjecte i, després amb la cursa de Copa del Món, recollir l'essència i presència que desprenen les estrelles de l'esquí de muntanya. Els resultats van ser més que satisfactoris, emmarcats dins la meva escassa experiència en fotografia.

En aquesta ocasió, la principal limitació que de seguida vaig detectar també anava lligada al material usat. Si bé l'objectiu 40-150 m'oferia una qualitat excel·lent i una velocitat d'enfocament més que suficient (tot i que la càmera seguia essent limitada per a la fotografia esportiva), quan els corredors ja havien traspassat la línia vermella alguns plans quedaven massa tancats. Em vaig fixar que els fotògrafs de la Selecció Italiana usaven dues càmeres, una muntada amb un objectiu llarg i l'altra amb un de curt. D'aquesta manera podien disparar quan els corredors estaven "lluny", abans d'arribar a meta, i passar a l'altra càmera per quan ja havien passat l'arribada. Doncs canviar de càmera és infinitament més ràpid que canviar d'objectiu. Tot i això, malgrat que vaig tancar la possibilitat de tenir plans oberts, el material obtingut complia amb els meus objectius.

Imatge 3: Traçat que vaig seguir per desplaçar-me fins al punt per fotografiar, situat a l'esquerra del mapa. Font: elaboració pròpia.

Andorra Skimo 10

Si bé des de fora l'esquí de muntanya pot tenir l'aparença de ser un esport individual, la realitat és que sobre els esquís hi ha moltes hores compartides amb altres amics i companys. La seguretat de les pistes d'esquí permet entrenaments individuals, però quan es fan sortides en zones d'alta muntanya es converteix en una activitat compartida. Per motius de seguretat, evidentment, però sobretot per la satisfacció que s'obté quan es comparteixen les emocions que et brinda aquest esport amb les persones que aprecies més. És llavors quan es detecta l'autèntica essència de l'esquí de muntanya.

I era aquesta imatge la que volia transmetre amb la cursa Andorra Skimo 10, una cursa de dues etapes separades en dos dies i per equips de dos. En Guillem la va córrer amb un amic del CTEMC que també viu i estudia a Font Romeu, l'Albert Pérez. És un noi que competeix en una categoria inferior, en júnior, però amb una capacitat física i tècnica equiparable amb la dels sèniors més joves. Els dos formen una parella excel·lent per competir, mostrant una sincronia digna d'una melodia: a les pujades tiren amb una força física similar i a les baixades tenen velocitats i aptituds uniformes. De manera que es compleix una simbiosi en cursa perfecta.

En tractar-se d'una cursa de dos dies, per mi era econòmicament inviable cobrir ambdues jornades. Vaig decidir, per tant, centrar l'atenció en la darrera etapa. Aquesta tenia un recorregut no circular (començava en un punt i acabava en un altre) i en total eren un xic més de 40 kilòmetres i 4.000 metres de desnivell positiu. Aquesta s'iniciava a l'estació d'esquí alpí de Grau Roig, recorria les muntanyes salvatges d'Andorra per culminar a les pistes d'Ordino Arcalís. El perfil d'aquest recorregut plantejava un problema evident de seguiment, ja que era difícil poder fotografiar els corredors a diferents punts del recorregut per la inaccessibilitat d'aquest. Fotografiar el seu pas en un punt podia voler dir no poder fer-ho més endavant.

El pla inicial era fotografiar-los en tres punts: primer durant els moments previs de la cursa, que havia de consistir a retratar la preparació d'en Guillem i l'Albert en els 20 minuts abans de la sortida; després durant el seu pas en un punt intermedi en cotes

altes, per així mostrar la majestuositat del recorregut; i per últim enganxar-los a l'arribada, amb els moments d'emoció que comporta enllestir una cursa tan exigent com aquesta amb un amic com a parella.

Però el primer punt de tots el vaig haver de descartar, ja que en Guillem va arribar més tard del previst. De manera que, per poder arribar a temps al punt A, vaig agafar el cotxer fins al Port d'Envalira. Allà em vaig calçar els esquís per dirigir-me al punt A. Sabia que aquest era un dels llocs més alts de la cursa i que oferia uns paisatges espectaculars. A més, vaig calcular que els primers corredors arribarien just quan el Sol estigués despuntant per les muntanyes de darrere. La construcció de l'escena prometia ser l'encertada. D'altra banda, el lloc em permetia tornar de pressa al cotxe per poder anar a un altre lloc per fer més fotos. Certament, hauria pogut escollir algun indret més alpí i recòndit del mig de la cursa. Però això no m'hauria permès fer més fotos a altres llocs i complir amb l'objectiu del reportatge.

Aquesta vegada, com que la missió era centrar l'atenció en la importància del treball en equip en competició, vaig optar per usar un objectiu 12-45 mm (24-90 mm) i f 2.8. Aquest em facilitava grans angulars que permetien encabir les muntanyes en segon pla i els dos subjectes en primer pla tot mantenint la proximitat amb els corredors.

Un cop enllestida la feina en aquesta secció, vaig baixar fins al cotxe per dirigir-me cap al punt B. La calor de les últimes setmanes va forçar als esquiadors a realitzar els trams a cotes baixes sense neu. I això era el que volia mostrar en les meves imatges. Les curses d'esquí de muntanya també poden incloure seccions sense neu. En el punt B els corredors arribaven molt cansats. Però tot i això realitzaven la baixada que els conduïa fins aquí corrent per senders sense neu amb els esquís a l'esquena.

Després que en Guillem i l'Albert passessin per aquest darrer punt, ja només quedava arribar fins a la línia de meta. Aquesta vegada les expectatives també es van complir. La parella que perseguia van realitzar l'últim terç de la cursa al costat d'una altra parella, la d'en Genís Zapater amb en Palomares. Tot i ser parelles enfrontades que competien en la mateixa categoria, tots 4 van decidir que després de tant esforç valia la pena compartir la posició final. El moment va ser perfecte per

retratar l'emoció de finalitzar una cursa en parelles i la felicitat que significava tot aquell esforç.

Imatge 4: Els tres punts vermells A, B i C són els indrets on vaig fotografiar. De color blau s'indica el temps que trigava en cotxe i amb esquís (línia discontinua) per desplaçar-me entre aquests. L'inici de la cursa apareix de color verd i el final en vermell. Font: elaboració pròpia a partir del mapa facilitat per l'organització de la cursa.

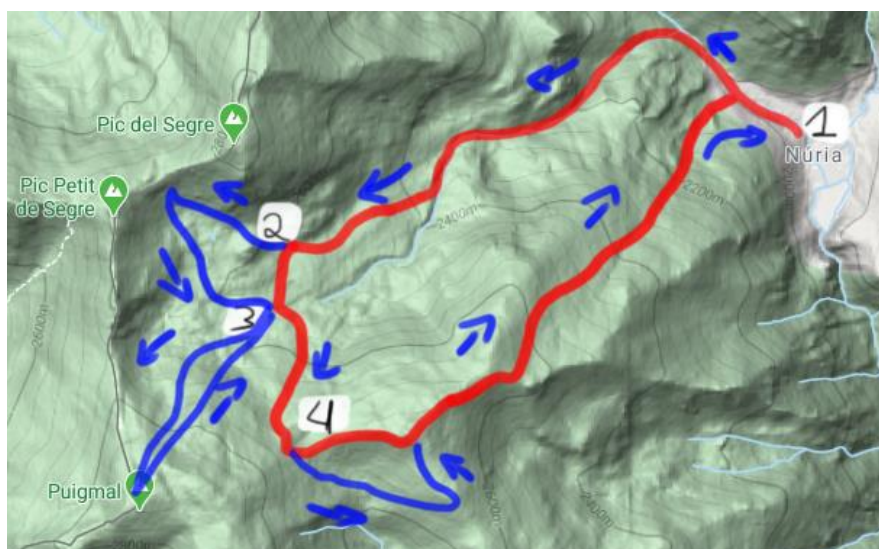
Pocatraça – Campionat de Catalunya Individual

El Campionat de Catalunya de curses Individuals és una cita important per als esquiadors catalans, tant professionals com amateurs. I més si aquest es desenvolupa a les muntanyes que conformen l'olla de Núria. L'escenari, a més d'estar dotat d'una bellesa aclaparadora, és de fàcil accés per a la majoria de catalans. Altres curses igual d'espectaculars se celebren en espais més recòndits de la Vall d'Aran o el Pallars i poden tenir menys afluència per aquest motiu.

Desgraciadament, la crisi del coronavirus em va impedir poder fotografiar més curses. Però considero que, amb el que ja tenia fotografiat més el que vaig obtenir en aquesta, vaig reunir la varietat fotogràfica suficient per transmetre la informació que volia.

Aquest dia es presentava complex pel que fa al seguiment d'en Guillem. En primer lloc, les condicions meteorològiques del dia anterior van obligar a l'organització a canviar el recorregut. El traçat definitiu no es va fer públic fins a la nit abans de la cursa. De manera que vaig haver de reformular l'estratègia inicial.

Abans de començar la cursa, vaig fotografiar en Guillem mentre preparava el material obligatori, en la imatge 4 apareix com a "punt A". Després, uns 40 minuts abans que comencés la cursa, em vaig dirigir cap al punt B. Allà el vaig esperar per fotografiar-lo pujant. Després, aprofitant que ell encara havia de pujar més tros i que el punt C quedava molt a prop, vaig tenir el temps suficient per baixar fins aquest i preparar-me per fotografiar-lo mentre acabava la baixada i durant el canvi, moment que es tornava a posar les pells per començar la segona pujada. És llavors quan començava la tercera fase. Vaig pujar fins al punt D per poder-lo fotografiar pujant i baixant un tram amb els esquís a la mà. Aquesta última localització considero que em va fallar un xic. Si bé les imatges són interessants, després que ell passés vaig veure que més endavant hauria pogut fotografiar-lo mentre pujava pel llom d'una muntanya, una escena que potser hauria transmès millor l'alçada en la qual arribava la cursa (per sota però no gaire lluny dels 3.000 metres). Novament, el moment em va demostrar la importància de saber escollir bé el lloc i conèixer el recorregut per obtenir les millors imatges.

Imatge 4: En color vermell es mostra el recorregut que vaig fer per seguir la cursa. El meu traçat vermell més el marcat amb color blau és el recorregut de la cursa. Les fletxes blaves indiquen la direcció. Els números en negre marquen l'ordre i els llocs on vaig fotografiar el pas d'en Guillem i els esquiadors. Font: elaboració pròpia.

4.4. Limitacions

Un dels primers reptes per abatre en un reportatge periodístic de qualsevol índole és el d'aconseguir els contactes i els personatges pertinents. L'accessibilitat i apropament a les persones que han de ser el centre d'atenció és clau. He tingut la sort que, per a la confecció d'aquest reportatge, eludir aquesta dificultat no ha resultat un repte en absolut, ja que coneixia en Guillem abans de plantejar el treball.

Per contra, la principal limitació l'he trobat en la mateixa presa de les imatges. La dificultat de la fotografia no és universal, sinó que aquesta varia en funció de la destresa del fotògraf a l'hora d'afrontar diferents situacions. Bona part de les escenes que havia de fotografiar eren imprevisibles i jo no tenia control sobre les variables que determinen els aspectes tècnics d'una fotografia. Elements com la velocitat de l'esquiador, les condicions meteorològiques o la llum eren els que influïen les condicions amb les quals havia de disparar. Per fer front, per tant, havia d'expressar les meves habilitats com a fotògraf i de la correcta capacitat

d'improvisació. Unes capacitats que, lluny de la veterania, s'han anat modelant al llarg del procés de producció. Fill d'aquestes dificultats de seguida vaig detectar que era imprescindible saber detectar els errors que havia comès en cada sessió fotogràfica i aprendre d'aquests per intentar no reproduir-los en el futur. Tot i que considero que he sabut interioritzar i processar les deficiències inicials, la manca d'experiència ha estat un factor que de ben segur ha limitat la capacitat per aconseguir imatges que, més enllà de boniques, tinguessin la càrrega simbòlica que els pertoca i transmetessin correctament un missatge.

Per descomptat, l'altre actor invisible en el reportatge ha estat la Covid-19 i totes les conseqüències que ha significat el confinament forçós. Aquesta realitat va paralitzar fatalment una part del reportatge. En tractar-se d'un treball que consta d'una llarga etapa de producció, ja havia pogut culminar la meitat de les etapes previstes. De manera que resta per mostrar escenes molt importants de la vida d'en Guillem que reflecteixen elements definitoris de la vida d'un jove atleta d'esquí de muntanya. He pogut fotografiar gran part de l'esfera del món de la competició: les curses, els entrenaments, el material... Però m'ha faltat retratar la seva implicació amb els estudis universitaris i la seva vida més enllà de la competició com, per exemple, la feina on treballa o les relacions socials. Elements que, al cap i a la fi, també defineixen com és la vida d'un jove esquiador de muntanya.

5. Valoracions finals

A mode de conclusió, les següents línies reflexionen sobre els objectius assolits i els aspectes claus del present reportatge fotogràfic, així com de les impressions i de l'enriquiment personal que he obtingut després de mesos de treball i dedicació.

L'esquí de muntanya és un esport elegant, majestuós i energètic que es desenvolupa en un entorn molt bell. Però aquests atributs no es tradueixen, avui en dia, en una ocupació proporcional de l'esfera mediàtica que deriva de la cobertura periodística dels esports. És, per tant, una realitat minoritària i amb poca visibilitat. Partint d'aquesta base, aquest treball ha procurat evidenciar a través de les imatges els esforços dels joves esquiadors catalans. Les traces d'en Guillem Farriol han actuat com a mostra d'una trajectòria que representa a tot un col·lectiu. Són esportistes d'elit que, en paral·lel amb els estudis universitaris, s'entrenen per mantenir viu el domini català a les curses internacionals. D'ençà dels anys de més activitat competitiva d'en Kilian Jornet, els esquiadors i esquiadores catalans que l'han succeït han sabut estar a l'altura d'esportistes de nacions estrella en esports de neu, com Itàlia, França o Suïssa, els quals tenen més accés a la neu gràcies als Alps. A Catalunya, tot i tenir els Pirineus, la neu sol ser més escassa. Però tot i això la Selecció Catalana demostra estar en un bon estat de forma.

Ara bé, aquesta tendència només es mantindrà si l'esquí de muntanya català aconsegueix esdevenir viable econòmicament pels esportistes, entrenadors, tècnics i altres persones que treballin en el sector. Doncs a dia d'avui només les persones de més èxit aconsegueixen ajudes econòmiques (escasses) de les institucions públiques o beneficis de les col·laboracions amb marques patrocinadores. Però el camí per arribar a la cúspide és molt exigent, de manera que aquells que es troben en fase de formació, com en Guillem, han de gestionar els entrenaments amb feina i estudis.

A nivell personal, aquest reportatge va néixer a partir de dues necessitats independents. Una és la de satisfer l'ànima que tot fotògraf té dins seu quan es tracta d'enfrontar nous reptes, i l'altra és el compromís amb un esport que estimo. Com a

aprenent de fotògraf, aquesta experiència no resolta m'ha brindat l'oportunitat d'equivocar-me repetides vegades per, només així, millorar les meves habilitats fotogràfiques. Ha estat l'excusa perfecta per explotar un sector de la fotografia amb el qual havia mantingut pocs tractes per, d'aquesta manera, guanyar experiència.

D'altra banda, la fotografia d'esquí de muntanya m'ha fet veure que, tot i que el reportatge havia de centrar l'atenció en una persona, el protagonista sempre és la muntanya. El personatge principal i tots aquells a qui representa viuen indistricablement lligats a la muntanya. Aquesta premissa es repeteix, sense voler-ho, en tot el repertori d'imatges.

Anteriorment he mencionat que aquest treball ha estat una experiència no resolta. Doncs les afectacions de la Covid-19 en forma de confinament han impossibilitat la seva culminació. Per tant, congelo aquest reportatge amb una sensació agredolça. Si bé l'he gaudit enormement, he trobat a faltar capturar les fotografies més alpines i salvatges d'aquest esport, deslligades de l'ambient de competició però encara més properes a la persona d'en Guillem i a la passió que representa. Tampoc he pogut cobrir la faceta universitària, social i laboral de la seva vida, totes elles molt importants per poder comunicar correctament com és el seu dia a dia. Però, per contra, tinc total voluntat de prosseguir amb aquest projecte quan sigui possible per aconseguir el tancament que es mereix. Considero que qualsevol aportació que doni visibilitat a aquest esport i als seus esportistes és necessària.

6. Bibliografia

CARLES, Marta (2017): "Jordi Saragossa, l'ombra de Kilian Jornet". *Surtdecasa.cat*.

Disponible a:

<https://surtdecasa.cat/centre/arts/jordi-saragossa-lombra-de-kilian-jornet>

CASTELLET, Albert (2005): *Esquí de muntanya. Manual pràctic*. Cossetània edicions. Valls.

CORNET, Marc (2020): "Mireia Miró: "és important tenir una previsió més enllà de la victòria". *Revista Vèrtex* 288. Disponible a: <https://www.feec.cat/actualitat/revista-vertex/entrevistes-vertex/288-mireia-miro/>

CIMA (2015): *Retos del montañismo en el siglo XXI*. Disponible a: https://www.researchgate.net/profile/Hugo_Cabal/publication/287621304_Personalidad_resistente_y_niveles_de_actividad_fisica_en_guias_de_montana/links/5677de1508ae502c99d5310b/Personalidad-resistente-y-niveles-de-actividad-fisica-en-guias-de-montana.pdf#page=58

DURAND, Fabienne; JORNET, Kilian (2013): *Fisiologia dels esports de resistència a la muntanya*. Cossetània edicions. Valls.

ENCICLOPÈDIA.CAT. Enciclopèdia de l'esport català [en línia]. Disponible a: <https://www.enciclopedia.cat/ec-eeec-5063.xml>

FEDME (2019): *Reglamento de competiciones de esquí de montaña*. Disponible a: http://www.fedme.es/salaprensa/upfiles/1702_F_es.pdf

FRY, John (2006): *The story of modern skiing*. Lebanon. University Press of New England

MAGNUS, Olaus (1998): *Olaus Magnus. A description of the northern people, 1555*. PG Foote. Londres.

ISMF (2019): *International Ski Mountaineering Federation*. Disponible a: http://www.ismf-ski.org/webpages/wp-content/uploads/2020/01/2019_2020_ISMF_Sporting_Rules_Regulations.pdf

KILIAN JORNET. Sobre mi [en línia]. Disponible a: <https://www.kilianjornet.cat/sobre-mi>

Kiss the Snow (2019): [revista en línia]. Disponible a: https://issuu.com/kissthemountain/docs/kissthesnow_01?e=21677219/66483930

LLUSÀ, Josep (2011): "Jordi Canals: "formar esportistes implica formar persones". *Revista Vèrtex* 239. Disponible a: <https://www.feec.cat/actualitat/revista-vertex/entrevistes-vertex/239-jordi-canals/>

LOZANO, Isabel (1999): *Cercantes y el mundo de Persiles*. Biblioteca de Estudios Cervantinos. Alcalá de Henares.

REAL, Antoni (2014): *El planter de l'esquí de muntanya* (film documental). Temps de Neu. Barcelona. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

ROMA, Francesc (2020): "Cent anys de la FEEC [1]". *Revista Vèrtex* 288: 36-39.

SÁNCHEZ, Vicenç; CANALS, Jordi (2009): "Copa Catalana d'Esquí de Muntanya, 25 anys". *Revista Vèrtex* 223: 57-60.

SARAGOSSA, Jordi (2020): *L'ombra de Kilian Jornet*. Jordi Saragossa. Llibre en format digital.

SEBARROJA, Joan (2009): "Cent anys d'esquí de muntanya. Rasos de Peguera. La casualitat". *Revista Vèrtex* 223: 61-63.

SORIANO, Tino (2019): *Ayúdame a mirar. La Biblia del reportaje gráfico*. Anaya Multimedia. Barcelona.

STAPS Font Romeu. Université Perpignan [en línia]. Disponible a: <https://staps.univ-perp.fr/fr/staps-de-font-romeu-18475.kjsp?RH=1417514375433>

7. Annex

I. Entrevista a Gerard Vila

Gerard Vila: “La gent va a la muntanya i vol fer coses per les quals no està prou preparada per fer”

Gerard Vila és un dels integrants de la cúpula d'esquiadors de muntanya professionals del nostre país. Indestriablement vinculat a la muntanya, ha competit en les curses de més alt nivell internacional i realitza assíduament tot tipus d'activitats alpines de gran exigència. Entre elles destaca l'ascens i descens amb esquís de les 5 canals de Cambre d'Aze en tan sols 2 hores i 51 minuts, juntament amb en Nil Cardona. En l'entrevista ens explica els motius de l'auge de l'esquí de muntanya, els riscos que comporta la seva pràctica irresponsable i la seva visió sobre la competició.

Tot i ser esportista d'elit, això ho llegirà gent que probablement és la primera vegada que sent a parlar de tu i d'aquest esport. En què consisteix i quin atractiu té l'esquí de muntanya que captiva a tants nous practicants?

L'esquí de muntanya és la manera més natural de desplaçar-se pel medi alpí durant l'hivern. A les pujades utilitzem unes pells artificials que ens permeten anar endavant sense relliscar endarrere. I a les baixades ens les traiem i ja podem esquiar normal. L'atractiu de l'esquí de muntanya prové de dues bandes. Una és la vesant esportiva. Tu practiques per fer un esport i tens tot el que t'aporta el fet de practicar-lo. Millorar físicament, superar-te a tu mateix i veure que cada dia et trobes millor fent un esport. Per altra banda, l'altre atractiu és la muntanya. La filosofia que envolta la muntanya, el poder arribar a llocs on és difícil accedir. L'esquí de muntanya et dona aquesta llibertat de moviment.

Els rescats d'alta muntanya a Catalunya no han deixat d'augmentar aquesta darrera dècada. Segons els Bombers de la Generalitat, fa 10 anys feien dos rescats diaris de mitjana i ara en fan més de quatre. A què creus que és degut?

És degut a que simplement hi ha més gent que practica i que accedeix a la muntanya. Hi ha un volum més gran de gent i per tant hi ha més rescats. Hi ha més probabilitats que hi hagi

gent que necessiti ser rescatada per diverses causes. Penso que és important analitzar quins tipus de rescats s'han hagut de fer i per què.

Potser perquè la gent va mal preparada?

No sempre. Jo mateix he necessitat rescat. No una vegada sinó dues. Una de molt seriosa i una altra de no tant. No anava prou preparat? Sempre pots fer-te aquesta pregunta i treure'n conclusions. Quan és un rescat a un tercer sempre treus més conclusions del compte que quan et passa a tu. Cada situació s'ha d'analitzar molt bé. No es pot frivoltzar ni atacar molt el fet que hi hagi molts rescats perquè és normal si hi ha més gent que accedeix a la muntanya. Posant el símil amb els accidents de trànsit, amb la crisi hi havia menys trànsit i van haver-hi menys accidents. Ara que no hi ha crisi hi ha més accidents. La gent és més temerària? No crec, simplement que hi ha un volum més gran.

Com valorem aquesta massificació?

Jo critico la societat on estem on tot ens ho fem nosaltres. Hi ha poca gent que passa per formació. La gent va a la muntanya i vol fer coses per les quals no està prou preparada per fer. En aquesta societat pequem molt per això. De seguida ens aficionem a una cosa i ja en sabem. No passem per una formació, no valorem el fet d'anar amb un guia. Estil Juan Palomo. Ho puc fer, doncs ho faig. La massificació té coses bones, és clar. El món de la muntanya ha de viure, no ha de ser un sector reservat per uns certs puristes que conserven l'esperit de la muntanya. Però s'ha de saber com i s'ha de regular segons els llocs on s'accedeix.

Parlant de purisme. Reinhold Messner, un dels grans noms de l'alpinisme, denunciava que l'alpinisme tradicional cada vegada desapareixia més davant d'altres formes de fer muntanya com les curses de muntanya, l'esquí de muntanya a les estacions d'esquí o, fins hi tot, "l'alpinisme de pista" amb cordes fixes fins al cim de l'Everest. S'ha perdut aquesta puresa?

Tot és molt accessible per a tothom amb les noves tecnologies. Ara mateix podem veure el temps que fa al cim de l'Everest. O pots estar al cim i comunicar-te amb quasi tothom. Això abans era impensable. Però per contra, això està donant a fer altres coses. L'alpinisme s'està reinventant. Penso que cap a noves maneres que són igual de vàlides que com les que es

feien abans on es conservava aquest esperit aventurer. Ara tot està sobre un paper. Jo puc veure ben bé la ruta amb Google Earth i saber què em trobaré. Abans la gent no sabia ni com era la via que volien obrir. Potser l'havien vist en una foto amb mala qualitat que havia tirat ves a saber qui. I ara a través de l'ordinador ho podem mirar. Això s'ha perdut? Sí. Però per altra banda, el material i la preparació dels alpinistes ha canviat i ara s'estan fent coses que abans eren impensables.

En el documental *Competint contra ningú* que va protagonitzar tu i en Nil Cardona, mostreu la vostra visió de com aplicar la competició amb l'alpinisme. L'efecte imitació és perillós?

Sí, això hi és. Jo mateix també reconec que hi he passat. Per l'efecte motivació extra vols fer més coses de les que podries. Però penso que això passa a tots els nivells. Des d'un Ueli Steck, un mateix Kilian... Des de l'efecte crida fa que la gent no pensi els riscos que tenen certes activitats en muntanya. Però en l'esquí de muntanya hem de partir de la premissa que qui comença a practicar-lo ja té els recursos per fer-ho. Un nen de 16 anys no agafarà uns esquís de muntanya i se n'anirà a fer la cara nord del Cadí. Sinó que es necessita tenir una edat, un cotxe, uns diners per comprar l'equip... No és tant accessible com amb córrer per la muntanya. Perquè tothom pot aconseguir unes bambes i fer coses amb molt més risc. És més accessible. Puc anar a Montserrat i fer una ruta perillosa. Hi puc accedir fàcilment. En canvi amb l'esquí de muntanya aquesta accessibilitat no hi és i evita aquesta massa de practicants inexperts.

Parlant sobre seguretat, tu i la majoria de corredors d'elit no seguís les recomanacions de les organitzacions de cursa i porteu menys material del que s'exigeix i molt més lleuger. És un bon exemple per als corredors populars?

Jo mateix he canviat una mica aquesta filosofia de valorar més el pes que la seguretat. Reconec que de vegades també he agafat menys material del que tocava per seguretat. El problema no és el material lleuger, sinó la manca de consciència i de coneixement. Cadascú ha de saber utilitzar-lo segons la situació en que es trobi.

Per què dedicar-se a un esport on l'equació sacrifici, remuneració econòmica i rendiment no sembla que us funcioni tant bé en comparació amb esports com el futbol, on esportistes professionals guanyen fortunes?

[Riu] Clar això és un esport molt dur. Un futbolista si ho fes en les condicions que ho fem nosaltres penso que no ho faria. Però aquest esport té quelcom que fa que la gent ho faci perquè els agrada i no pas pels diners. Tot el contrari, sacrifiquem anys de feina per poder practicar-lo.

Us sentiu poc reconeguts de cara a la societat?

Mica en mica l'esquí de muntanya s'està obrint camí a marxes forçades. Ara mateix no és prou reconegut però si mires uns anys enrere la gent no sabia ni què era. Jo sóc optimista. Cada dia s'està donant més a conèixer. Per exemple, l'any 2017 TV3 va comprar els drets per emetre imatges de la Copa del Món. Això és una notícia molt positiva i tot gràcies a en Kilian que ha estat el precursor de donar conèixer l'esquí de muntanya. Ell ha beneficiat totalment aquest esport. Jo sempre dic que és millor fer segon darrere en Kilian que fer primer sense ell.

Quina relació teniu entre els competidors d'elit? No hi ha tensions entre vosaltres pel fet de ser tants per un botí tant petit?

L'estructura de l'esquí de muntanya és professional, però no directament de l'esquí sinó d'altres formes. En el cas d'Itàlia tots els esportistes bons estan a l'exercit, a Suïssa als guàrdies fronterers i a França a la Gendarmeria. Llavors es crea una estructura secundària que fa que hi hagi una plantilla d'esportistes en actiu constantment. En el cas espanyol sí que hi és, tot i que més reduït, però en el cas català no. Al no haver-hi aquests mitjans fa que resulti difícil accedir a davant de tot. No tenim una estabilitat que ens permeti progressar més. Tothom sap on està i on pot aspirar. Per tant no hi ha cap rivalitat.

Quin consell donaries als joves que s'inicien a aquest esport?

Que l'apreciïn. Que estimin aquest esport. És una activitat que et pot aportar moltes coses. Que no s'enzeuguin amb certs objectius a curt termini com és competició sinó que mirin més enllà i que valorin tot el que t'aporta. Si jo ara acabés la meva època competitiva i mirés

enrere, veuria que l'esquí de muntanya m'ha aportat moltes emocions i moments de felicitat únics. Gràcies això ara puc gaudir el doble.

II. L'art de traçar línies en format revista

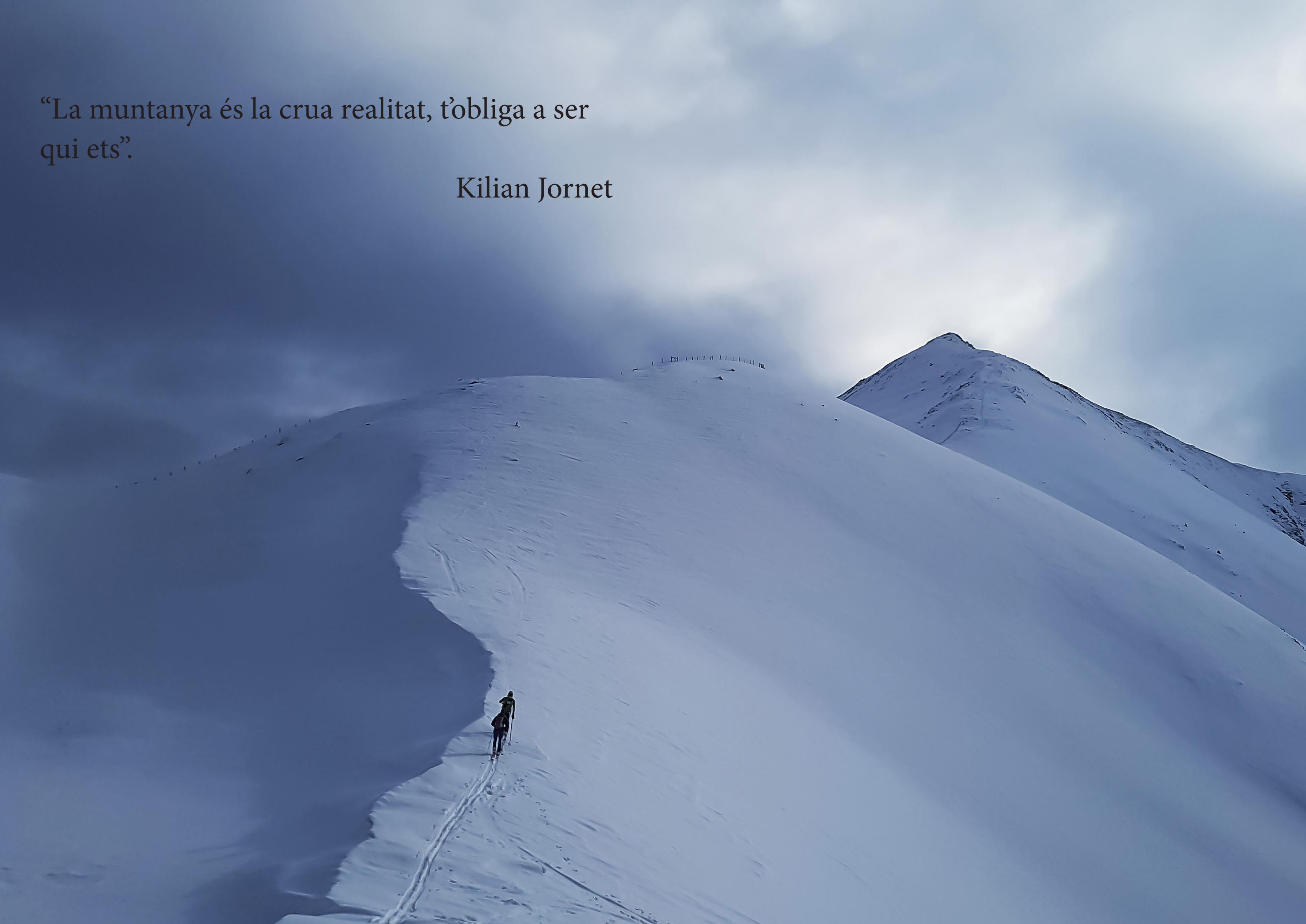
L'ART DE TRAÇAR LÍNIES

Xavi Palahí

“La muntanya és la crua realitat, t’obliga a ser
qui ets”.

Kilian Jornet

Pujar muntanyes és art

L'esquí de muntanya va néixer amb la pretensió de satisfer una de les necessitats més vitals de l'ésser humà: l'aventura. Els esquiadors no tracen línies sota les inherents inclemències temporals del medi alpí per simple egolatria. És el motor dels somnis i el desig de conquerir nous cims el que els condueix a voler experimentar les emocions que deriven del somni alpí. De manera que, més enllà de la part visible d'aquesta activitat física, darrere de cada traça hi ha una mentalitat única sobre com percebre i viure la muntanya.

S'ha de ser un artista per dominar amb èxit totes les activitats que requereix la pràctica de l'esquí de muntanya. Demana la fusió perfecta de les capacitats físiques i habilitats tècniques, en un mateix procés creatiu que és l'ascens i descens d'una muntanya. I per culminar una tasca com aquesta i fer front a les dificultats que suposa s'ha de ser posseir un pensament

imaginatiu. De la mateixa manera que ocorre en qualsevol altre exercici artístic.

La màgia del dorsal

Un espai en el qual molts esquiadors han trobat la manera de materialitzar aquesta voluntat creativa és en la competició. Una cursa no és veure qui arriba primer a la meta. Una cursa és el mirall de cada un dels esquiadors que la conformen. En el moment que es dona el tret de sortida, el treball d'entrenament que cada esportista ha realitzat els dies i mesos previs determinen l'obra resultant. No hi ha trampes ni mentides possibles. La competició posa cadascú al seu lloc sense cap mena de miraments. I és en la persecució d'aquest resultat final, d'aquesta autoavaluació, on troben la motivació necessària per entrenar més de vint hores a la setmana.

Però les curses també són l'espai on els atletes busquen satisfer l'ego personal. Això explica el valor de la primera posició. I per aconseguir aquesta victòria, els

esquiadors ho donen tot, en una cursa. Les curses verticals, en les que tan sols hi ha una pujada, són el símbol d'aquest frenesí per la medalla d'or. En els 30 minuts que solen durar aquest tipus de cursa, els esportistes forcen el cor fins a llindars propers als dels ocells, arribant a superar les 190 pulsacions de mitjana. N'hi ha prou en apropar-se a la línia d'arribada

per veure el deliri d'aquesta persecució. En l'instant en què la creuen, cauen inevitablement a terra, aturen el cronòmetre, esbufeguen, bavegen, ploren i, al final de tot, somriuen. Exploten la definició d'esforç per elevar-la al màxim possible. Si aquesta realitat pot semblar indesitjable per la majoria de mortals, ells repeteixen. La competició els enganxa com la droga.

“La vertical és una cursa on tot és força física,
arribes que no saps ni com et dius”.

Marc Pinsach

Les cares són el reflex més evident de les emocions que es couen dins la ment dels esquiadors. La tensió incontenible dels moments previs a la sortida de la cursa, o l'alliberament físic i emocional un cop ja ha passat el moment d'esforç. Tot això queda imprès en els rostres dels espor-

tistes. Com ocorre en altres esports, la correcta gestió de les emocions és clau per a l'èxit en la competició. És per aquest motiu que l'esquí de muntanya demana als seus atletes un gran treball psicològic perquè aprenguin a controlar la pressió derivada del món de la competició.

Un esport en auge

Les curses d'esquí de muntanya són espectaculars, elegants i ràpides. Tots són els ingredients perfectes perquè l'esport esdevingui atractiu de cara a la indústria de l'entreteniment esportiu. Però a Espanya, l'esfera d'atenció mediàtica sembla estar reservada, de moment, només pel futbol. La cobertura periodística de la resta d'esports, a excepció del bàsquet i el motor, és

més aviat desèrtica. Però els darrers cinc anys algunes mirades han començat a interessar-se en l'esquí de muntanya. L'exemple més evident el veiem a la Vertical Comapedrosa, una cursa inclosa en el circuit de Copa del Món que se celebra cada any a Andorra. La cursa es transmet en directe a través del canal de televisió andorrà RTVA i també és disponible a través de la xarxa. És un tast del qual podríem esperar en el futur si l'interès continua creixent.

“Impressionant, espectacular,
inhumà... és difícil expressar el
què se sent en passar entremig
de 10.000 persones que t’ani-
men sense parar”.

Guillem Farriol, després de
completar la Pierra Menta

Les traces d'en Kilian Jornet

Catalunya és un planter d'excel·lents esquiadors de muntanya. No és estrany que les posicions d'honor de les curses internacionals de més prestigi acostumin a pertànyer a esquiadors i esquiadores catalans. En Kilian Jornet és la cara visible d'aquesta realitat. Ell va dibuixar i consolidar el camí per dedicar-se a aquest esport. Una trajectòria que molts dels actuals campions catalans van emprendre en el seu moment i que els actuals joves esquiadors que aspiren a convertir-se en l'elit recorren avui en dia.

Un d'aquests joves esquiadors és en Guillellem Farriol. Un noi de 20 anys, fill de Matadepera i les muntanyes de Sant Llorenç que de ben petit va ser víctima d'una forta passió per la muntanya. Igual que en Kilian, es va formar en esquí de muntanya a través del Centre de Tecnificació d'Esquí de Muntanya de Catalunya. Quan va assolir l'edat universitària va anar a viure a Font Romeu, un poble francès proper a la Cerdanya, per poder estudiar STAPS (l'equivalent a l'INEF espanyol) en un centre deslocalitzat de la Universitat de Perpinyà. Aquesta via li ha permès combinar

uns estudis universitaris amb els entrenaments i la dedicació professional en esquí de muntanya. Aquesta realitat il·lustra la que viuen els seus companys que també es troben en edat universitària. L'esquí de muntanya és un esport minoritari que, difícilment, és viable econòmicament per als seus practicants. De manera que aquesta combinació d'estudis i esport sembla ser la més pertinent per assegurar-se un futur lligat al món de l'esport.

En Guillem Farriol va començar a com-

petir en aquesta disciplina l'any 2017. Des d'aquella primera temporada ja va començar a obtenir bons resultats en competicions catalanes i espanyoles. Aquesta bona trajectòria el va brindar l'oportunitat de competir en una cursa de la Copa del Món que es va celebrar a Andorra en la temporada 2018-2019. A poc a poc, l'experiència li ha permès adquirir un millor control sobre els diferents escenaris del món de la competició.

Però per aconseguir dominar l'esquí de muntanya i esdevenir un corredor íntegre calen molts anys de treball i aprenentatge constant. Si bé entrenar les qualitats físiques és essencial, també s'ha d'interioritzar l'aspecte tècnic i emocional.

Bojos pels grams

El pes és un element objecte d'obsessió per als atletes que s'hi dediquen professionalment. Cada gram sobrant, cada peça prescindible no sobreviu a la seva exigència inquisidora. I en Guillem no escapa d'aquesta dèria.

Però es tracta d'una obsessió fonamentada en una idea racional. Al cap i a la fi, la major part del temps invertit en aquest esport és en l'ascens. De manera que interessa reduir el pes al mínim possible per tal de moure's amb la màxima agilitat i optimitzar la despesa energètica. Evidentment, el cost d'aquesta estratègia es paga en forma d'inestabilitat a les baixades.

Servint-se d'uns esquís que pesen menys d'un kilogram cada un i unes botes amb un pes terroríficament similar al del calçat de trekking, les pujades es poden fer amables. Però baixar amb aquestes condicions pot esdevenir crític si no es disposa d'una tècnica molt acurada i un control del material excel·lent. És per aquest motiu que els esquiadors dediquen llargues estones a revisar el material per assegurar que tot estigui en ordre.

El límit d'aquesta obsessió per retallar grams d'on sigui el fixa el reglament de la International Ski Mountain Federation (ISMF). Quan els corredors arriben a meta, exhausts i encara sense respiració, els àrbitres comproven que la seva integritat física està en ordre per, tot seguit, pesar en una bàscula les botes o els esquís. L'objectiu és comprovar que cap corredor ha fet tramps i ha competit amb material

que pesava segons els mínims reglamentaris.

L'alimentació és un altre pilar fonamental. Amb un parentesc similar al menjar d'astronauta, els complementos alimentaris típics dels esports de resistència són ideals per cobrir les necessitats energètiques i nutritives de les curses més llargues o exigents.

“Fast on uphill, fast on downhill”.

Mireia Miró

QANA

“Qana” és la paraula que usen els esquimal·ls per referir-se a la neu pols, la neu acabada de caure. Pels esquiadors “qana” tan sols significa felicitat, bogeria i desig. Literalment, és un regal caigut del cel. Doncs tot i que els esquiadors de muntanya dediquen bona part del temps a l’ascens, les baixades són el regal després de tants metres positius.

La resistència mínima al fregament dels esquís que oposa aquest tipus de neu els apropa a la ingravidesa. La sensació de trencar la perfecta i verge disposició dels cristalls de neu és “orgàsmica!”, en paraules d’en Guillem.

“Perderemos forma física, pero nos haremos
más fuertes mentalmente”.

Ana Alonso

Covid-19 o com es confina un esportista de muntanya

La crisi sanitària derivada per les afectacions de la Covid-19 va obligar a tots aquells esportistes dedicats a la muntanya a reformular les seves rutines d'entrenament. Per en Guillem, el que era un calendari infestat de competicions i projectes es va convertir en mesos d'incertesa. L'esdeveniment estrella era el Tour du Rutor, una cursa en parelles al cor dels Alps

que de seguida va anunciar que quedava anul·lat.

Malgrat l'evident desgràcia, ell i tots els esportistes d'elit van haver de centrar els esforços en la preparació de la temporada vinent. Des de llavors, la bicicleta estàtica es va convertir en el millor aliat per intentar mantenir la forma.

“La clau d’un gran entrenament és el descans”.
Oriol Cardona

El canvi de temporada

Una de les principals adversitats que han de superar els esquiadors de muntanya i, sobretot, els que viuen als Pirineus, és la manca de neu durant la meitat de l'any. Això implica no poder esquiar gran part de l'any i buscar en altres esports la manera de mantenir la forma física. Aquest canvi d'esports també permet que les cames descansin del desgast que implica

totes les competicions i els entrenaments d'alt nivell.

En Guillem ha escollit la bicicleta de muntanya i córrer per muntanya com els dos esports principals per substituir l'esquí durant els mesos de fora de temporada. Així pot treballar la mateixa musculatura implicada en l'esquí. Però per sobre de tot és la manera de seguir connectat amb la muntanya.

“Fins ara hem estat rivals, diumenge serem equip”.

Clàudia Sabata

Individual però no en solitari

L'esquí de muntanya pot tenir l'aparença de ser un esport solitari. Però la realitat és que les curses en parelles són la modalitat més clàssica d'aquesta disciplina. La Pierra Menta, per exemple, és la cursa més prestigiosa i es competeix en parelles de dos esquiadors.

Competir en parelles té una dificultat afegida. Implica l'entesa perfecta amb el company, una sincronia mecanitzada tant en les pujades com en les baixades. De manera que no hi ha prou en què els dos tinguin la mateixa forma física, sinó que també han de tenir un nivell tècnic similar. Però competir en parelles també significa compartir les emocions que es viuen en les competicions. La màgia de travessar la línia de meta després d'una aventura en majúscules és indescriptible.

Aquesta temporada, en Guillem ha compartit dorsal amb l'Albert Pérez, un noi

que també estudia STAPS a Font Romeu i amb qui, juntament amb en Pau Marin i altres joves esquiadors, tantes hores d'entrenament plegats els han permès forjar una molt bona amistat. Motivats per ambicions i inquietuds similars i indestructiblement vinculats amb la muntanya, segueixen la mateixa trajectòria professional que l'esquiador de Matadepera.

A la universitat, en els entrenaments o simplement en un ambient allunyat del món de l'esquí, aquests joves esquiadors han teixit una relació de per vida lluny de la rivalitat que la competició els atorga. Doncs l'esquí de muntanya prima la formació de persones abans que esportistes.

VALL
NORD
ANDORRA

PAL
ARINSAL

